

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafljeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Samopreskrba Slovenije s kruhom izvedljiva

Velika dajatev naše banovine je dokup letnih 2000 vagonov krušnega žita. 50 milijonov dinarjev gre tako vsako leto od nas in se več ne vrne nazaj. Morda poreče kdo, da dobimo nekaj denarja nazaj za naše industrijske izdelke. Temu odgovarjamo, da denarja ne dobijo naši ljudje, temveč ga hranijo le tuja industrijska podjetja, kolikor ga sploh pride nazaj. Znano je namreč, da so prav žitarski okoliši naše države najslabši odjemalci naših industrijskih izdelkov. Zato se nam ni treba bati, da bi utegnili osamosvojitev naše oskrbe s kruhom škodovati slovenskemu gospodarstvu, povezanemu med seboj od tako mnogih in hudo občutljivih odvisnosti. Poudariti moramo pa še drugo okolnost. Velika večina naših malih in srednjih kmetov, ki ne pridela zase dovolj žita, ga tudi kupiti ne more, zato pa strada vsaj polovico leta ob nezabeljenem krompirju.

Vsem je treba dati kruha, če nečemo, da bosta opešali rast in moč našega naroda. Prepričani smo, da nima nihče ničesar proti tej zahtevi. Samo kako bi se izvedla ta pomnožitev kruha, je zdaj vprašanje. Vsa pota držijo v Rim, pravi pregovor, tako je tudi mnogo poti za dvig našega žitnega pridelka. Eden hvali melioracije (izboljšanje zemlje), drugi terja komasacije (združitev razkosanega posestva v enoto), umetna gnojila, četrti pa uvaja celo najmlajšega kmetovega pomočnika — fitodin. Ničesar nimamo proti nemu ne proti drugemu. Samo to slabo ali, bolje rečeno, hudo občutljivo plat imajo vsa ta pota napredka: precej denarja stanejo, toda nimajo kljub svoji resnični koristnosti ustreznega učinka, ker manjka našemu kmetu glavnega pomočnika obilnih pridelkov — dobrega semena. Srce boli človeka, ko mora gledati, da velikanska večina naših kmetov seje še zmerom seme, ki je staro morda že stoletja kakor pač njegov rod. Izjeme so prav redke, kakor smo videli na lanski skromni kmetijski razstavi na velesejmu.

Posamezni napredni gospodarji so zares uvažali od časa do časa iz tujine boljše seme, ki je dajalo tamkaj odlične pridelke. Kmetijski napredek in z njim tudi boljše seme smo uvažali iz severnih dežel in smo po pameti mislili, da bo žito iz mrzlejših krajev v našem toplejšem podnebju našlo še boljše pogoje za rast in bo dajalo vsaj iste, če ne še obilnejše pridelke. Pa smo bili razočarani, ker so izostali pričakovani uspehi. Zaman smo iskali razlage za to »nespametno« ravnanje rastlin. Nismo namreč poznali rastlinskih postav, ki so drugačne od človeških in se bolj trde kakor vsaka valpova pest. Vstajali so sicer »krivi« preroki, ki so trdili, da daje boljše pridelke le tisto seme, ki smo ga prenesli iz toplejših krajev. Že pred 80 leti je dognal nemški strokovnjak Haberland, da dajejo žitarice, prenesene iz južnih dežel, ne le obilnejše in težje pridelke, temveč so tudi med rastjo mnogo odpornejše proti vročini in suši ter so, kar je naravnost neverjetno, tudi glede peobe manj občutljive. Omalovaževanja s strani poklicnih kmetijskih svetovalcev so bili deležni takšni nasveti,

dokler ni dosegel svetovnega priznanja slavni ruski rastlinar Mičurin, ki je s svojim življenjskim delom dokazal pravilnost tega »krivega« nauka. Prav po naključju so prišle do istega spoznanja tudi neke naše kmetijske ustanove, ki so uvozile zadnja leta za poizkušnjo novovzgojene italijanske žitne vrste. V občudovanja vredni »bitki za zrnje« so namreč vzgajali italijanski rastlinarji dolgo vrsto novih sort žita, ki že dajejo tako obilne pridelke, da danes Italija, ki je stradala prej kruha še bolj kakor naša dežela, dobiva krušno žito za lastne potrebe na lastni zemlji. Uvoz žita v Italijo je menda že čisto majhen.

Dognanje je zares lepo, toda kaj ima naš kmet koristi od tega, porečete. Kje bomo vzeli dovolj semena in kdo bo dal, kar je glavno, denar za njegovo nabavo? Pisec tega članka je dobil lansko jesen od neke naše kmetijske ustanove z veliko težavo za dober denar prav izjemno 10 kilogramov italijanske pšenične sorte, imenovane montana, ki je pri nas že dala celih 28 metrskih stotov namesto doslej pri nas rekordnih 10 metrskih stotov na hektar. Seme je torej težavno dobiti in še prav drago je, zato je važno vprašanje, kako najti ceneno pot do dobrega semena. Od vrtnarjev se učimo! Danes malokdo sam vzgaja sadike za zelenjavo, ker pač nima priprav, znanja in tudi časa ne za to. Naša gospodinja gre k vrtnarju in kupi tam za majhen denar zelenjadne sadike, pa ima vse leto dovolj najboljših sort zelenjave.

Kam merijo te besede, se vprašuje čitatelj. Nimamo moči, da bi ukazali, zato samo svetujemo banski upravi, naj da na razpola-

go en sam vagon originalnega (izvirnega) semena pšenice montane. Stane malenkost 30.000 dinarjev, ki so že postavljeni v banovinskem proračunu za nabavo semenskega blaga. Kmetijski referentje naj pa poiščejo v vasi za to delo voljnega kmeta, ki bo vsejal na veliko gredo ali ogonček toliko kilogramov te pšenice, da bo prišlo na vsakega posestnika povprečno po tisoč pšeničnih rastlin. Kilogram pšenice da okroglo 20.000 rastlin. Sredi septembra bi dobili potem posestniki te do četrtega lista dorasle pšenične sadike in bi jih posadili ob rob njive, kjer bodo takrat sejali ječmen, po 20 cm vsaksebi, globoko pa tako, da bodo samo ušesa gledala ven. Rastlinice se bodo tako obrasle, da bo pognala vsaka povprečno po 10 lepo razvitih klasov, kar bo dalo drugo jesen vsakemu kmetu vsaj mernik novega najboljšega semena. Če bi bilo letos več semena na razpolago, se lahko seveda podvoji število pšeničnih sadik posameznim kmetom, in bi tako še hitreje prišli do zadostnih količin semenske pšenice.

Prav tako bi se dalo urediti z drugimi žitaricami. Najprej bo treba poiskati prikladno sorto, potem pa jo na gornji način razmnožiti in razširiti po vsej deželi. Po nekaj letih bi bilo seveda treba spet uvoziti originalno seme iz toplejše tujine, ker se vsaka rastlina počasi prilagodi novi okolici. Nikjer na svetu še vendar niso kaj takega ukrenili, bo zmajeval ta ali oni s svojo prepartetno glavlo. Smatramo pa, da je za naše male razmere izvedljiv v današnjem času le ta način, ko ne moremo posnemati velikih narodov v njihovih drznih pohodih v napredu kmetijstva. Obstoj našega naroda terja nagle ukrepe, zato ne bi smeli odlagati izvedbo tega načrta in poslušati okostenele modrijane, katerih glavno vodilo je: »Mi pa ostanemo, kakor smo bili«. Prosimo in pozivamo vse naše strokovnjake, naj dobro pretehtajo naš predlog in se zavzamejo zanj. Čas je danes tudi motoriziran in bo pomandral vsakogar, ki hodi peš ali pa celo stoji. K.

Imejmo sami sebe v oblasti

Beograjska »Samouprava« je pred dnevi objavila uvodnik, iz katerega povzemamo:

»S tehniko modernega vojskovanja je istočasno napredovala tudi tehnika obveščanja širokih narodnih slojev. Danes ni več mogoče zamolčati velike dogodke dalje kakor nekaj ur. Navadno pa se izve za nje že dobro uro po trenutku, ko so se zgodili. Radio je postal zelo nevarno orožje moderne vojne. Njega se za svoje vojne smotre poslužujejo vojskujoče se države brez vsake obzirnosti. Zato je treba, da spremljajo vsi nevojskujoči se narodi na vojno se nanašajoča poročila z največjo previdnostjo. Nevtralni narodi se morajo obdati z oklepom samonadzorovanja in samodiscipline.

Mi moramo biti kar najbolj nepristranski opazovalci vseh dogodkov okoli sebe. Jugoslavija je nevtralna. Načelo njene zunanje politike je nad vse preprosto: tujega ne želimo, svojega ne damo. Jugoslavija ne želi vojne. Zaveda se dejstva, da je vojna še zmerom zadno sredstvo nujne obrambe. Jugosloveni ne potrebujemo poukov preko radia in tiska o naših življenjskih koristih in o politiki, ki naj bi jo vodili. Jugoslavija do-

bro pozna svoje življenjske koristi in ne potrebuje nobenih nasvetov. Jugoslavija ima danes svojo pot in svoje smernice. Te poti in teh smernic ne bo menjala.«

»Jugoslavija bo,« nadaljuje »Samouprava«, »v bodoče še bolj poostrila nadzorovanje nad širjenjem vesti in ustvarjanjem gotovih razpoložanj med jugoslovenskim narodom. Nikakor ne bo mogla dopuščati, da bi se begala njena javnost s širjenjem raznih zlonamernih letakov in lažnivih vesti, ki jih raznašajo neodgovorni ljudje v korist tujih in nam nevarnih spekulacij. Jugoslavija bo uvedla odločno borbo proti vsemu početju, ki poskuša zanesti zmedo med narod.

Živimo v času živčne vojne. Naloga nas vseh je, da pomagamo ohraniti mirne živce naših ljudi, ki jih bomo potrebovali v času preizkušnje. Zato bodo v bodoče postopala oblastva zelo ostro proti vsem, ki izpodkopavajo živce naših ljudi s svojimi izmišljenimi in zlonamernimi vestmi. Država pričakuje danes od vlade odločen, nepristranski in domoljuben postopek povsod, kjer to terjajo nujne državne in narodne koristi.

Kako je z našimi izseljenci v zapadni Evropi

Vojna je prizadela tudi naše izseljence v zapadnih državah. Prav tam, kjer so bile največje kolonije naših rojakov na Nizozemskem, v Belgiji in v Franciji, so bile pred dnevi najstrašnejše bitke. Boji so besneli tu in tam s takšno naglico, da ni bilo časa niti za preseljevanje prebivalstva. Sicer pa so begunci v mnogih primerih trpeli bolj kakor prebivalci, ki niso zapustili svojih krajev.

Razumljivo je, da se sorodniki izseljencev v domovini zanimajo za usodo naših ljudi, ki služijo kruh v zapadnih evropskih državah. Ko se je začela velika ofenziva, niso več prihajala pisma naših rojakov v domovino. Težavno je bilo celo dobiti vesti od naših konzulatov. Zato še niso zbrani vsi podatki, kaj je z našimi izseljenci v Belgiji in severni Franciji.

V Belgiji naši izseljenci zdaj nimajo svojega konzulata. Znano je, da se je vrnil iz Bruslja naš izseljenski odposlanec inž. Švajger, ki je napravil z izseljenskim učiteljem Stovičkom dolgo begunsko pot po vdoru nemške vojske v Belgijo. Stoviček je zdaj v Ljubljani. Naša oblastva še niso mog' a ugotoviti, ali je pobegnilo iz Belgije kaj naših izseljencev ali ne. Nedvomno jih je nekaj potegnilo s seboj tok beguncev v Francijo. V domovino se še niso začeli vračati, vsaj ne v večjem številu. Zdaj je pač zelo težavno in

tevegano tako dolgo potovanje, zlasti še, če je človek brez listin in denarja. Naša oblastva bodo seveda skušala zaščititi naše izseljence v novih razmerah in prizadetim nuditi pomoč. Nekaj ukrepov je bilo že storjeno v ta namen, predvsem za izseljence v zapadni Nemčiji, in sicer je to storil naš konzulat v Düsseldorfu v Nemčiji.

Čeprav še niso zbrani podrobni podatki, moremo vendar potolažiti sorodnike naših izseljencev, da zdaj našim rojakom v Belgiji, v severni Franciji in zlasti na Nizozemskem in v zapadni Nemčiji ne preti nobena večja nevarnost.

Povsem zanesljive so vesti, da so naši rudarji s svojimi družinami ostali v nizozemskih krajih ob nemški meji. Te vesti so nedavno prispale od našega konzula v Rotterdamu. Tako so ostali naši rojaki v naslednjih nizozemskih krajih: v Heerlenu, Lygelshavenu, Nieuhavenu, Hoenbroeku, Geleenu, Lutteradu in Brunssumu. Po uradnih podatkih je na Nizozemskem okrog 1000 naših ljudi (z ženami in otroki). V Belgiji je živel okrog 2.500 Slovencev.

Upanje je, da se bodo razmere kmalu uredile in da bodo sorodniki izseljencev kmalu začeli spet redno dobivati pošto iz zapadnih evropskih držav. Z Nizozemskega so že začeli prihajati dopisi.

Kako dosežemo varen in obilen pridelek ajde

V »Jutru« je objavil g. Janko Kač članek, iz katerega posnemamo:

»Vojna vihra je z vstopom Italije v vojno tudi nam zaprla dovoz iz prekomorskih dežel. Mrzla in deževna pomlad je znatno zmanjšala nade na obilno letino v naši državi. Dožnost nas vseh je zatorej, da skrbimo, kako bi zraslo še dovolj živeža na naših tleh. Zadno krušno žito leta je ajda, ki da v ugodnih okoliščinah prav obilen pridelek. Muhasta rastlina je to. Če jo seješ zgodaj, ti povciva prav do žetve in odpade mnogo zrnja, da je pridelek skromen. Pozne setve pa naglo in enakomerno odcvetijo in nastavijo obilo zrnja, v nevarnosti pa so, da jih pomori slana. Če tedaj še tudi ostane kaj zrnja, so to le puhle babice, ki dajo komaj malo-pridno seme, moke pa ni kaj prida iz nje.

Pri svojih večletnih poizkusih z umetnimi rastlini sem imel v opazovanju tudi ajdo, to važno krušno rastlino naše ubožne Slovenije.

Ob Aleševem, ko je v naših krajih najboljši čas za ajdovo setev, sem lani vsejal dva mernika ajde, kvašene s fitodinom C. Za eno širino sejalnega stroja pa sem posejal nekvašenega semena. Med rastjo je vsakdo lahko videl, da je s fitodinom C kvašena ajda sicer vzkliha pozneje, toda je kmalu pustila za seboj nekvašeno parcelo. Mnogo večja sicer ni bila kvašena ajda, pač pa mnogo bolj košata. Nastavila je obilnejše cvetje in je za dober teden prej enakomerno odcvetela. Ko jo je sredi septembra poparila slana, je bilo zrnje ajde, kvašene s fitodinom C, že povsem zrelo, parcela z nekvašeno ajdo pa je imela še polnih 80 odstotkov nezrelega in zelenega zrnja.

Fitodin se je v zadnjih dveh letih že precej uvedel med naše kmetovalce, ki ga cenijo zaradi njegovih dobrih lastnosti. Raba fitodina je čisto preprosta in cena mu je nizka.

Izumitelj tanka je bil po rodu Slovenec

Tanki so se pojavili prvič na bojišču med prejšnjo svetovno vojno, in sicer 15. septembra l. 1916. To je bilo izredno veliko presenečenje za Nemce. Tanke so namreč uporabili prvi Angleži. Nekateri strokovnjaki pripisujejo prav tankom, da so svetovno vojno dobili zavezniki. Ob koncu vojne so sicer tudi Nemci že učinkovito rabili to orožje, vendar pa šele tedaj, ko so bili že zelo izčrpani.

Marsikdo ne ve, da je dal prvi pobudo za ustanovitev tankovskih edinic zdajšnji angleški ministrski predsednik Churchill. On je že l. 1914., ko je bil mornariški minister, čeprav to ni spadalo v njegovo območje, odredil, da so izdelali prvi tank v Angliji. Priznati mu je treba, da je bil daljnoviden in prav zato obstoji vprašanje, zakaj Angleži niso pripisovali tankom večjega pomena, ko so se pripravljali na zdajšnje vojno.

Se bolj nas presenetli, da je bil izumitelj

tanka Avstrijec. V zadevnih podatkih čitamo, da je bil izumitelj tanka avstrijski poročnik Gunter Birštin, ki je bil slovenskega rodu. Zanimivo je tudi naključje, kako je prišlo do izuma. Poročnik Birštin se je moral zagovarjati, ker se je pri vojaškem vozilu zlomila os. Poveljnik se je zelo razburil nad mladim oficirjem in je zahteval, naj škodo v najkrajšem času popravi. Mladi poročnik je sedel na vrtu neke dunajske kavarne in risal sestavo tovornih avtomobilov na marmornati mizi. Nenadno se je domislil, da bi kazalo pri težkih vozovih uvesti večja platišča na kolesih, da bi se teža laže prenašala in da bi se kolesa ne vdiralna na mehkem zemljišču, in sicer tako, da bi bila kolesa povezana s široko verigo. Birštin je skiciral takšno vozilo in je bil navdušen nad svojim izumom. Kmalu je sestavil model in spoznal, da takšno vozilo prenese izredno veliko obremenitev, za-

radi česar ga je mogoče tudi obtežiti z oklepom in orožjem.

Svoj izum je srečen ponudil generalnemu štabu. Tam so se mu pa oficirji smejali in stari general je dejal: »Vi ste pesnik in ne vojak! Vojak ne razvija domišljije, temveč misli samo to, kar je mogoče.«

Birštin se pa ni dal kar tako potlačiti. S svojim modelom je šel tudi do ministra za vojsko. Minister je izročil model strokovnjakom, da bi ga preučili. Prisotni strokovnjak je izum ocenil takole: »To je neumnost!«

Ostala je še zadnja pot: vojaški tehnični svet, ki je ocenil izum takole: »Načrt nima niti trohice praktične vrednosti!«

Birštin se je po vseh teh neuspehih obrnil na patentno pisarno na Dunaju. Pozneje je poslal po patentni pisarno svoj izum patentnemu uradu v Berlinu, kjer so izum zapisali v seznam oktobra l. 1912. Iz patentnega urada v Berlinu je patent ukradel zaupnik angleške tajne službe (Intelligence Service) in ga poslal v London. Med svetovno vojno so se spomnili tega patenta in ga uporabili. Angleški strokovnjaki so pravilno ocenili Birštino vizum. Leta 1915. so Angleži že pripravljali tanke in naslednje leto so z njimi presenetili Nemce.

Mnogi, ki so bili poučeni o oborožitvi Francije, so se med to vojno čudili, zakaj se niso francoski tanki uveljavili. Kaže pa, da so bile mnoge cenitve oboroženih sil napačne. Po nemški cenitvi je imela francoska vojska pred začetkom te vojne 4.500 do 5.000 tankov, med njimi okrog 100 velikih. Prevladovalo je prepričanje, da je Francija na drugem mestu za Sovjetsko Rusijo po številu tankov. Med to vojno se je pa izkazalo, da te cenitve niso bile pravilne, odnosno da izdelovanje tankov med vojno ni primerno naraščalo. Da se francoski tanki niso bolje uveljavili, je po sodbi nekaterih strokovnjakov treba pripisovati posebnemu načinu sodelovanja francoskih tankovskih edinic, ki se razlikuje od nemškega načina. Nemci so predvsem sodelovali z letali pri napadih s tanki, medtem ko so Francozi pripravljali napade tankov s topništvom. V glavnem se lahko reče, da izvirajo francoski porazi od tega, ker so jim bili tanki in letala le pomožno orožje, medtem ko so bili Nemcem glavno orožje.

Angleži so imeli mnogo manj tankov kakor Francozi. V začetku septembra lani so imeli Angleži baje 1200 tankov. Zmogljivost njihovih tvornic znaša okrog 600 tankov na mesec.

Najbrž pa drže cenitve, da ima Sovjetska Rusija največ tankov. Nemški strokovnjaki so izračunali, da ima ruska vojska 150 oklopnih edinic z okrog 8000 tanki.

Težavno je ugotoviti, koliko tankov ima Nemčija. Po nekaterih cenitvah jih je imela v začetku vojne 5000, ki so bili razdeljeni na pet oklopnih divizij, eno oklopno brigado in dolgo vrsto manjših oklopnih edinic, dodeljenih raznim divizijam. Ko se je pa začela vojna, je izdelovanje tankov silno naraslo. Sedaj nekateri računajo, da ima Nemčija 10 oklopnih divizij z okrog 8000 tanki.

Mnogo tega orožja imajo tudi druge velesile, kakor Zedinjene države, Italija in Japonska. Italijanska vojska ima po cenitvi francoskih strokovnjakov 6 do 7 oklopnih divizij in več manjših edinic tankov. Zedinjene države imajo najrazličnejše vrste tankov, izdelanih iz najboljše tvarine. Smemo računati, da je na svetu okrog 30.000 tankov. Male države skoro ne pridejo v poštev pri teh številkah.

IZGOVOR

Gozdar: »Zdaj sem te enkrat zasačil! Kaj pa delaš v gozdu s puško?«

Lovski tat: »Slabo se mi godi, pa sem se hotel ustreliti.«

NE GRE TAKO

Gozdar: »Gospod sodnik, vi morate z naočniki streljati, sicer ne boste zadeli.«

Sodnik: »Ali res mislite, da bom z naočniki bolj zadel kakor s puško?«

Politični pregled

Po ugodno končanih gospodarskih pogajanjih med sovjetsko Rusijo in Jugoslavijo in po končani izmenjavi odobritvenih listin o sklenjeni pogodbi

sta se sovjetska in jugoslovenska vlada sporazumeli, da se uredi razmerje med obema državama z obnovo rednih državnih odnosov

in z določitvijo državnih zastopnikov v Moskvi in v Beogradu. Naš poslanik v Moskvi je senator dr. Milan Gavrilović, ruski poslanik v Beogradu pa Viktor Andrejevič Plotnikov, dosedanji poslanik na Norveškem. Iz Sofije poročajo, da je za dopisnika sovjetskoruske poročevalske agencije Tass v Beogradu imenovan dopisnik te agencije v Sofiji. Za njegovega pomočnika je imenovan Peter Rosdejkovski, sotrudnik agencije Tass v Moskvi.

Bolgarski dnevnik »Mir« objavljaja uvodnik, v katerem piše med drugim: Velesile, sosedne balkanskim državam.

dela za ustvaritev enotnega bloka balkanskih držav.

ki bi bil vedno pripravljen skupno delovati glede na vse politične dogodke, ki se odigravajo v Evropi in na svetu. V zadnjem času stopajo v ospredje tri dejstva, ki obeležujejo položaj na Balkanu: zanimanje Italije za Balkan, prizadevanje Jugoslavije, da se obrne pozornost Moskve na balkanske države in omirjenje kralja Karola z Železno gardo.

Balkanski dopisnik švicarskega dnevnika »Basler Nachrichten« objavljaja

poročilo o spretnosti balkanskih državnikov, zlasti beograjskih, ki so dosegli spricho zmede, ki so jih povzročili dogodki na zapadu, pomembne uspehe.

Balkanski državniki so se posluževali zelo spretnega postopka spricho nasprotujočih si koristi velesil, zlasti v pogledu gospodarskega in političnega zblizanja s sovjetsko Rusijo. Kar se tiče Turčije prevladuje splošno mnenje, da se bo docela naslonila na sovjetsko Rusijo. V težavnejšem položaju je Rumunija, ki je, kakor kaže, zamudila ugodni trenutek, da bi si v Moskvi zavarovala hrbet. Brez odstopitve Besarabije si po mnenju gornjega dnevnika zblizanja med Rumunijo in sovjetsko Rusijo ni več misliti.

Iz Budimpešte poroča United Press, da je Italija položila mine tudi v grških vodah, s čimer je

zaprt pot v Sirijo, Turčijo in na Solun.

To je naperjeno tudi proti sovjetski Rusiji in kaže na to, da se vodi med sovjetsko Rusijo in osjo Rim-Berlin huda zakulisna borba. Zadnji dogodki v Rumuniji, kjer je prišla na krmilo vladavina po fašističnem zgledu, so očitno posledica protipritisaka zaradi akcije sovjetske Rusije, ki je skušala preprečiti desničarsko vladavino v Rumuniji. Mine na vzhodu Sredozemskega morja predstavljajo resno svarilo Moskvi, naj ne podvzame ničesar proti Rumuniji, Bolgariji ali Turčiji. Na drugi strani pa prevladuje mnenje, da podpira sovjetsko Rusijo tudi Turčija. V primeru, da bi prišlo zaradi teh nasprotstev na Balkanu do spora, bo sovjetska Rusija poskušala predreti preko Besarabije do Ploestija in od tam dalje preko Bolgarije do Carigrada, da bi dobila tako zvezo s turško vojsko.

Ponoči 24. t. m.

sta francosko in italijansko odposlanstvo podpisali sporazum o sklenitvi premirja med Italijo in Francijo, medtem ko je bil z Nemčijo podpisan že prej.

Francosko odposlanstvo je prejelo popoldne telefonsko pooblastilo Petainove francoske vlade v Bordeauxu, da sprejme italijanske pogoje in podpiše sporazum. Francoski radio je uradno javil, da je francoska vlada izdala to pooblastilo. V smislu nemško-francoske

Dlesni morate masirati

z dobro zobno ščetko in fino zobno kremo, kakršna je zobna krema ODOL. Na ta način se v dlesnih poživilja krl, da ostanejo čvrste in zdrave. Uporabljajte za nego zob in ust vsak dan zobno kremo ODOL.

ODOL

pogodbe o premirju kakor tudi italijansko-francoske pogodbe so bile šest ur po podpisu ponoči malo čez polnoč

na vseh bojiščih ustavljene sovražnosti med Italijo in Nemčijo na eni ter Francijo na drugi strani.

O tem so bila še izdana uradna sporočila prebivalstvu tako po nemških kakor tudi italijanskih in francoskih radijskih postajah.

Podpis premirja s Francijo so objavili rimski listi v posebnih izdajah. Pri tem poudarjajo, da bo zdaj

vsa borba osredotočena proti Angliji

in izraža prepričanje, da bo vojna z Anglijo končana mnogo hitreje, kakor pa si morejo Angleži to misliti.

V torek zvečer je Nemški poročevalski urad objavil

določbe pogodbe o premirju z Nemčijo.

Po teh določbah zasede Nemčija severno Francijo in njeno zapadno obalo. Vsa francoska vojska mora demobilizirati in izročiti vse orožje in vojni material. Prav tako se mora razorožiti vojno brodovje, ki bo v pristaniščih pod nemškim nadzorstvom. Nemška vlada pa je svečano izjavila, da tega francoskega brodovja ne bo porabila med svetovno vojno za svoje smotre. Francoska vlada se obvezuje, da se z delom vojske, ki ji ostane, ne bo borila proti Nemčiji. Francoske trgovinske ladje, ki so v francoskih lukah, do nadaljnjega ne smejo odpluti. Enako vsa letala, ki so na francoskih letališčih, ne smejo vzleteti. Francoske radijske postaje v nezasedenem delu Francije do nadaljnjega ne smejo obratovati. Nadaljne določbe so: zagotovitev prevoznega prometa med Nemčijo in Italijo preko nezasedenega ozemlja, vzdrževanje nemških čet na francoskem ozemlju na francoski račun, takojšna izročitev nemških vojnih ujetnikov, medtem ko francoski ujetniki ostanejo ujetniki do konca vojne. Sporazum o premirju velja do sklenitve miru.

Pogodba o premirju z Italijo

pa določa med drugim, da ostanejo italijanske čete na vseh postojankah, ki so jih zasedle, za vso dobo trajanja premirja. Pogodba se nanaša tudi na nekatere francoske kolonije. Razen francoskega evropskega ozemlja, ki mora biti v dobi premirja brez vojaštva v pasu 50 km od meje, mora biti tudi v Tunisu demilitariziran določen pas. Enako v Alžiru. Francoska Somalija pa mora biti vsa demilitarizirana. Italija ima pravico uporabljati luko v Džibutiju. Dokler trajajo sovražnosti med Italijo in Anglijo, se morajo demilitarizirati utrjena oporišča v Toulunu, Bizerti, Ajaciu in Oradu. Glede drugih reči velja isto kakor v pogodbi z Nemčijo.

»Basler National Zeitung« se v daljšem članku bavi s položajem Anglije in vprašuje, ali bo mogla Anglija nuditi Nemčiji uspešen odpor.

Z vojaškega stališča trpi zdaj Anglija predvsem na tem, da je vsa leta zane-marjala svojo oborožitev.

V vojno je šla le z moderno mornarico, medtem ko je suhozemska vojska skrajno po-

manjkljivo oborožena, letalstvo pa tako neznatno, da je Anglija že od začetka vojne dalje prisiljena pokupiti vse, kar je sploh kje naprodaj. Zato je malo verjetno, da bi mogla zdaj zbrati tako številno letalstvo, da bi bila kos Nemčiji, katere glavna sila je v letalstvu. Ta okolnost spravlja v nevarnost obstanek Anglije in vsega njenega cesarstva, dasi te pomanjkljivosti v oborožitvi same po sebi ne bodo tako občutne kakor so bile za države na evropskem kontinentu.

V zagrebški »Novi Evropi« razmišlja Ante Ciliga, ki je živel več let kot izseljenec v sovjetski Rusiji, o vlogi Rusije na Balkanu. Ciliga piše med drugim: »Rusija je daleč od nas in se mora boriti sama z notranjimi težavami. V današnjem mednarodnem položaju stremi Rusija bolj za tem, da čim bolj izrabi naš položaj za sebe, kakor pa da pomaga nam.

Ako hočemo računati v bodoče na kako pomoč sovjetske Rusije, moramo predvsem urediti sami doma svoje prilike in nastopiti v Moskvi vsi kot enota: Srbi, Hrvati in Slovenci.

Če bi hodili v Moskvo k Stalinu po pomoč drug proti drugemu, potem bomo vsi skupaj slabo odrezali. Rusija je danes brez dvoma največja slovanska sila, vendar pa moramo vedno računati z dejstvom, da vodi predvsem rusko in potem šele slovansko politiko.

Ameriška novinarka Pearson in Allen se v listih »New York Times« in »New York Herald« zavzemata za to,

da bi Zedinjene države vzele resno v pretres potrebo sklenitve obrambne zveze z Rusijo.

V tem smislu je te dni pisal tudi list »Washington Post«. Vsi ti listi označujejo ameriško oboroževanje, povečanje ameriškega brodovja in ureditev vojnega gospodarstva kot odgovor Amerike na razvoj položaja v Evropi.

Iz Washingtona poročajo,

da bo ameriška vlada po mnenju političnih opazovalcev v Zedinjenih državah odklonila priznanje Petainove vlade v Bordeauxu

ali vsake druge francoske vlade, za katero bi ameriška vlada ne smatrala, da je sestavljena pod tujim vplivom. V Ameriki prevladuje mnenje, da je mir, ki je bil podpisan med Francijo in Nemčijo, nečasten in da pogodba o premirju dejansko zahteva od Francozov, da se spremene v tihe družabnike Nemčije v boju proti Angliji.

Nemški listi

napovedujejo bliskovit napad na Anglijo

in naglašajo, da je za ta napad že vse pripravljeno. Zadnje dni so nemška letala bombardirala razne kraje v Angliji, a tudi angleška letala prihajajo nad Nemčijo in mečejo bombe.

Iz Londona poročajo,

da se je ustanovil v Londonu francoski narodni odbor

pod vodstvom generala de Gaullea, ki bo hkratu s francoskimi kolonijami nadaljeval vojno z Nemčijo.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: v Ljubljani: voli po 5.50 do 7.50, krave po 5 do 6.75, teleta po 9 din; v Ptuj: voli po 5 do 7.50, krave po 4 do 7, biki po 5 do 7, junci po 5 do 6.50, telice po 5.50 do 7.50, teleta po 7 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Ptuj: pršutarji po 9, debele svinje po 10 in svinje za pleme po 9 din, v Ljubljani: špeharji po 10 do 11, pršutarji po 9 do 10 din, v Kranju: špeharji po 12, pršutarji po 11 din, v Novem mestu: špeharji po 10 do 11, pršutarji po 8 do 9 din, v Logatcu: špeharji po 10 do 12, pršutarji po 9 do 10 din. Prasci za rejo so bili v Ljubljani po 175 do 250, v Ptuj (6 do 12 tednov) po 100 do 150 din za rilec.

SIROVE KOŽE. V Ljubljani: goveje 15, telečje 19, svinjske 12, v Kranju: goveje 12, telečje 19, svinjske 8, v Novem mestu: goveje 14, telečje 16, svinjske 10, v Šmarju pri Jelšah: goveje 12, telečje 16, svinjske 8 din za kilogram.

KRMA. V Kranju: lucerna 175, seno 150, slama 75, v Novem mestu: seno 200, slama 60 do 75, v Šmarju pri Jelšah: seno 125 do 130, lucerna 150 din za 100 kg.

VINO. Pri vinogradnikih v šmarskem okolišu: navadno mešano vino 4, finejše sortirano 7.50, v novomeškem okolišu: navadno mešano vino 3.50 do 4, finejše sortirano 6 do 7 din liter.

DRVA. Cene so iz neznanega razloga v raznih mestih zelo različne. V Ljubljani so trda drva po 150, v Kranju po 125, v Novem mestu po 90, v Logatcu po 80 do 100, v Šmarju pri Jelšah po 90 din za kubični meter.

JAJCA. Cene se gibljejo v Sloveniji od okoli 60 par do 1 din za kos.

VOLNA. V Kranju: neoprana 24 do 28, oprana 34 do 38, v Novem mestu: neoprana 30, v Šmarju pri Jelšah: neoprana 12 din za kilogram.

SIROVO MASLO. V ljubljanski okolici 36 do 40, v Kranju 38 do 42, v Novem mestu 32 do 38, v Logatcu 32 do 40, v Šmarju pri Jelšah 36 do 40 din za kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 25. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 164.12 do 167.32 (za 203 do 206.20) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.95 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.02 do 10.12 (za 12.39 do 12.49) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 410 do 415 din.

Sejmi

1. julija: Podčetrtak, Rajhenburg, Št. Janž (krški srez), Jurklošter, Murska Sobota, Ormož;
2. julija: Petrovče, Črnomelj, Kamnik, Ptuj, Št. Gotard, Kočevska Reka, Rakičan, Mislinja, Ptujška gora, Tinsko;
3. julija: Ljubljana;
4. julija: Vojnik, Vuzenica, Krško, Veliki Gaber, Žiri;
5. julija: Št. Lenart nad Laškim;
6. julija: Gradac, Sočtanj.

Drobne vesti

Brezobrestna posojila za obnovo vinogradov. Banska uprava dravske banovine razglasa: Da se olajša ubožnejšim vinogradnikom obnova vinogradov v izrazito vinorodnih legah, bo banska uprava dajala v l. 1940. v okviru določenih sredstev in po obstoječih določilih brezobrestna posojila za obnovo vinogradov. Prošnje za brezobrestno posojilo se morajo vložiti pri pristojnem sreskem načelstvu do najkasneje 15. julija. Prošnji, v kateri morajo biti navedeni vsota zaprosenega posojila, površina vinograda, določenega za obnovo, številka parcele in vložka, katastralna občina in ime gorice, mora biti priloženo: 1. izpisek iz posestnega lista za vse posestvo; 2. zemljiško-knjižni izvleček za vse posestvo; 3. izjava županstva o družinskih, premoženjskih in pridobitnih razmerah prosilca in da ustreza pogojem člena 2. določil o dajanju posojil; 4. pismena obveza prosilca, da bo obnovo vinograda izvršil natančno po navodilih strokovnjaka in da je poučen o vseh pogojih določil. Prošnja mora biti kolkovana z banovinskim kolkom za 10 din. Posojila za obnovo vinograda se dajejo do največ 1.25 din za 1 kv. meter vinograda, za najmanjšo površino 15 arov in do največ 75

arov. Za že obnovljene vinograde se posojila ne dajejo.

Slovensko čebelarstvo v Ljubljani, ki ima svojo nadrobno trgovino na Tyrševi cesti 21, je zdaj ustanovilo tudi še trgovino z medom na debelo. Med bo društvo prevzemalo od svojih članov v komisij-sko prodajo in bo dajalo predjume. Vodstvo upa, da bo s tem pripomoglo, da bodo njeni člani svoj pridelek vnovčili laže in po bolj-ših cenah.

Izvoz zgodnega krompirja ni dovoljen. Prizad sporoča v svoji okrožnici od 18. t. m. vsem izvoznikom, da po sklepu izvoznega odbora pri Narodni banki ni dovoljen izvoz zgodnega krompirja iz naše države, in sicer glede na potrebe v naši državi.

Letos ne bomo izvažali pšenice. Zagrebški »Jutarnji list« poroča iz Sombora: Za letošnji pridelek pšenice in drugega žita vlada posebno zaradi vojne veliko zanimanje. Ker se setve v maju niso posebno popravile, računajo strokovnjaki, da pridelek ne bo znašal nad 20 milijonov metrskih stotov. To pomeni, da ne bomo mogli prav nič pšenice izvažati, temveč bomo morali za domačo prehrano porabiti celo prihranke iz lanskega leta. V donavski banovini je samo v Bački in v gornjem delu Banata stanje nekoliko ugodnejše. Zaradi hude zime in mrzle pomladi in zaradi pogostega deževja in povodnji se setve niso razvile in žetev bomo imeli dva do tri tedne kasneje kakor navadno. Letos je bilo 300.000 oralov manj posejano kakor lani. Povodenj pa je uničila 150.000 oralov. Tudi stanje turščice ni zadovoljivo, vrhu tega pa povzročajo veliko škodo nevihte in toča. Ječmen je dobro prezimil, vendar ga bo kljub temu manj kakor lani. Isto velja za oves.

Svetovni pridelek zlata. Čeprav zlato ne predstavlja v vojnem času tistega bogastva, kakor na primer sirovi petrolej, je njegova vrednost ostala ista. Leta 1939. je po najnovjših podatkih dosegla količina pridobljenega zlata 39.300.000 unč, kar predstavlja 6.2 odstotka več kakor leta 1938, ko je celotna pridobitev dosegla 37.020.000 unč suhega zlata (unča je 31.1035 grama). Pridobitev zlata v Jugoslaviji se je lansko leto tudi dvignila, ni pa dosegla višine iz leta 1936. V Italiji se rahlo dviga in je dosegla l. 1938. 156 kg v vrednosti 3.320.000 lir. Prav tako rase pridobivanje zlata v Angliji, čeprav je zapletena v vojno. Rudniki v Južni Afr-

Hans Warring:

V borbi z morjem

Ribiška povest

Zdaj je vpilo deset, dvajset glasov, da Martin ni mogel razumeti smisel teh strastnih besed. A vendar se ga je zdajci lotila brezmejna groza. Katero ime se je iz ropota in besnenja zmerom spet slišalo? A hkratu z imenom je čul besedo, ki ga je omamila, kakor bi ga bil kdo udaril s kolom.

Požigalka! Ali so vsi ti ljudje blazni? Planil je naprej. Tedaj je iz množice zaslišal krik, tako obupen in prestrašen krik, kakor ga še ni bil čul. To je bil Rozin glas! Kaj so ji storili, kdo se je upal prst položiti nanjo! Preden se je bil prav zavedel, je stal sredi divje razburjene množice. S svojo silno močjo je metal na levo in desno vse, kar mu je bilo napoti. Naposled je zagledal svojo ljubljanko v raztrgani obleki. Razpleteni rjavi lasje so ji valovali po hrbtu, roke je imela sklenjene in njen mrljiško blede obraz je bil ponosno obrnjen proti napadalcem. Besenje je v trenutku utihnilo, zakaj med množico se je pojavila čepica orožnika. Samo trenutek je trajala tišina, nato pa so se spet zaslišali divji, grozeči glasovi.

»Saj je priznala, da je požigalka! V ječo z njo! Vsa vas bi bila lahko zgorela! Pravica mora biti, v ječo s požigalko!...«

Nenadno je stala Ernestina poleg orožnika. Nič več ni kričala in tudi jokala se ni. Čisto mirna je bila, toda njene oči so mračno gorele v bledem obrazu.

»Gospod orožnik,« je rekla z mirnim, daleč naokoli slišnim glasom, »imam vzrok za domnevo, da je bil ogenj iz hudobnosti podtaknjen, in sicer je tale moja nečakinja, ki jo obtožujem zločina. Danes sem jo nagnala iz hiše, ker je bila po vasi razširila hudobne obdolžitve o meni, in ko je šla, mi je zagrozila. Govorila je tudi o ognju, ki naj uniči mojo hišo. O tem vam lahko moja s'uzničad in stara teta, ki ju pozivam na pričevanje, povesta kaj več.«

Naslednjega dne je bila vas v največjem razburjenju. Zgodaj zjutraj je orožnik povedel lepo Rozo v preiskovalni zapor.

5.

Dnevi so minili. Vroče sredipoletno solnce je žgalo zemljo. Kolikor je prinesel junij preveč dežja, toliko sta ga premalo dala julij in avgust. Nespremenjeno je viselo nad zemljo brezoblačno nebo in solnce je razlivalo žgoče žarke, kakor bi bilo hotelo požgati vso rast peščene sipine.

In vendar je mislil Martin, da v svojem življenju še ni videl mračnejših dni. Sicer pa je kakor navadno dan za dnevom hodil na delo in stari mojster Kristopeit je bil poln hvale o njem in njegovem delu. Rekel je vsakomur, ki ga je hotel poslušati, da mu je mladenič vse in da bi brez njega zdaj v starih letih sploh ne mogel več izvrševati obrt.

Toda Martin je bil v resnici veselje do svojega dela izgubil. Zdaj je šele spoznal, kako čvrsto je bila Roza povezana z vsemi njegovimi mislimi, z vsemi njegovimi načrti za bodočnost. Zdaj se je zavedal, da bo njegova bodočnost le kup razvalin, če se bo moral odreči Rozi. To pa bo moral storiti, zakaj požigalki ne bo mogel dati svoje ime! Mora premagati sebe in svoje uporno srce, pa naj ga stane tudi kos življenja!

Ali pa je sploh mogoče, da je izvršila tak zločin? Kazala je zmerom tako toplo, dobro srce, ljubila je otroke in živali, niti najmanjšemu črvu ni storila ničesar zlega. Ali je lahko zažgala iz maščevanja hišo, v kateri je preživele svojo otroško dobo, ki jo je ljubila, kakor lahko človek ljubi le svojo rojstno hišo? Martin ni hotel in ni mogel to verjeti. Tega tudi ni verjel, dokler se ni nekega večera pogovarjal s staro teto.

»Ali imate od Roze kakšno sporočilo, stara teta?« je vprašal.

»Bila sem v mestu in sem jo obiskala v bolnišnici. Nisem smela govoriti z njo, a videla sem jo. Za božje ime, Martin, njen obrazek ni večji od moje roke in oči ima tako velike in votle! Lase so ji ostrigli, ker je imela hudo vročico in je močno bleda. Ko sem jo gledala, sem se morala glasno jokati. Toda potem sem si rekla, da bi bilo najboljšše, če bi jo Bog vzel k sebi. Pomisli vendar, za požig bo kaznovana z robijo. Če pomislim na to, se bojim, da mi ne bo počilo srce. A to ti rečem: krivka je prav za prav Ernestina! Ta je hudobna, zelo hudobna ženska! Ne daj se preslepiti od njenega denarja, Martin! Samo denar te ne bo napravil srečnega.«

ki, Kanadi in Avstraliji ji dajejo približno polovico zlata, kar ga premore vsa svetovna produkcija. Rudniki Rand so kljub vojni meseca novembra lani pridobili 1.103.135 unč, kar ni bilo nikdar prej doseženo. Kanada pa je l 1939. pridobila 5.046.000 unč (leta 1938. 4.725.117 unč)

— Najvišje dovoljene cene za bučno olje. Banska uprava je na podlagi uredbe o nadzorovanju cen določila maksimalne (najvišje dovoljene) cene za bučno olje, in sicer pri pridelovalcih 20 din za kg franko kraj kupca, v trgovini na debelo pa 22 din za kg franko kraj kupca. Kršitve te odločbe se kaznujejo

— V Zagrebu se je pocenila živina. Na nedavnem seimu v Zagrebu se je nekoliko pocenila živina. Goveje živine so posebno mnogo originali iz Banata in Topolovca. Tudi cena krmi katere je bilo na trgu dovolj, je padla.

— »Hlevski govi in govinice« je naslov liti knjižice, ki jo je izdala Kmetijska zbornica za dravsko banovino. Na 60 straneh obravnava inž. Jože Suhadolc s preprostostjo besede glavno osnovo vsakega kmetovanja: pridelavo govin in govinic in prav kmetije. Hoda kmetu kakor tudi zidarskemu obrtniku slike in sliki govinic in govinic in jam ki jih obravnava knjižica. Knjižica stane le nekaj dinarjev.

— Shranjevanje jajc v anenem mleku je zelo preprosto. Jajca naj so stara največ 10 dni in žista morajo biti. Na tri litre vode damo šest gašenega amonija in ga dobro pomešamo z vodo. Nato dodamo dve žlici soli, katero pa smo prej prekuhali in ohladili. Praktičneje je, če uporabimo več manjših kakor eno veliko posodo, ker se jajca lahko pokvari in je zaradi tega jajca v manjši posodi manj škoda. Ta shranjena jajca prebomo pred rabo če jih kuhamo, na topi strani z iglo, s čimer preprečimo, da bi se razpočila v vreli vodi.

— Katera detelja je dobra za seme. Gospodarje bo zanimalo tale neopovrten moravskih kmetijskih strokovnjakov: Seme detelje s temnim listjem in svetlim cvetjem imajo za dober pridelan. Seme detelje s svetlimi listi in temno rdečim cvetjem je manj vredno in se je slabo obnese. Kdor hoče torej pridelati na svojih poljih dobre detelje seme, naj pazi na dva: temni listi svetli cvetli.

Od tega večera ni več veriel v njeno ne dolžnost. Celo stara teta ki je zmerom držala z Rožo, je bila prepričana o Rozini krivdi.

»Zelo slab je videti Martin.« so govorili vaščani. »Klaasovka holi moraš streči sinu.«

»Ah.« je na take besede odvrnila žena. »to je samo tako začasno. Bo že holiče. V zadnjem času ima slab tek in toži, da ne more spiti. V nekaj tednih bo to minilo, le verjmite mi. Poznam to!«

»Ali je res, da mu je možster Kristopeit ponudil svojo obrt in svoje zemljišče z velikim tesarskim prostorom, ki bi mu ga odplačeval v obrokih?«

»Da, res je, Martin si zna pomagati.« je odvrnila mati ponosno.

»A Kristopeit je rekel, da Martin noče sprejeti ponudbo. Hoče še počakati do jeseni, nato pa pojde po svetu.«

»No, no, le počakajmo malo,« je rekla žena in se skrivnostno nasmehnila. »Mogoče je, da Martin sploh več ne potrebuje zemlje starega mojstra, morda se pogaja za kakšno drugo zemljišče. Kar počakajmo, vam rečem!«

»Z Ernestino so mora oženiti,« so rekli potem vaščani, »toda to mu ne prija, kar shiral je zaradi tega...«

Medtem se je gradila na pogorišču nova hiša Ernestini je bila izplačana lepa zavarovalnina, zato je sklenila obnovo stare domačije v novi, zlejšani obliki.

»Takšnega zaslužka kakor letos vaški obrtniki že dolgo niso imeli,« so govorili ljudje. »Ernestina pa jim tudi streže! Vsak dan dobe pivo, sama ga prinaša ljudem k gradbi,

Novice

* Uredba o cenah in prisilnem odkupu pšenice in turščice. Ministrski svet je te dni predpisal uredbo o maksimiranju cen in prisilnem odkupu pšenice in turščice. Uredba določa, da se pšenica in turščica iz leta 1939 ne smeta prodajati dražje od naslednjih cen: pšenica iz Bačke, Banata in Baranje po 230 din, iz Srema in Slavonije po 227 din, iz Bosne in Srbije po 224 din. Bela turščica se sme prodajati po 180 din in rumena po 70 din za 100 kg nakladalna postaja. Te cene veljajo za pridelovalce. Za žito ki se kupuje od osebe, katere se peča s prometom ali predelavo žita, se bodo k gornjim cenam prišteali še dokazni prevozniki stroški od nakladalne do namembne postaje. Uredba določa, da se morajo preostanki pšenice in turščice prijaviti pristojnim oblastvom v roku treh dni po uveljavljenju te uredbe (24 t. m.). Kot preostanki za zalogo se smatra žito, ki presega minimalne potrebe za prehrano do novega žita, in sicer za vsakega člana družine do 10 let starosti 30 kg pšenice in 60 kg turščice, nad 10 let starosti pa 60 kg pšenice in 120 kg turščice. Za prehrano živine določa uredba minimalne potrebe do novega žita, in sicer za konje vole krave hiše, pitane svinje do 400 kg turščice za glavo in za drobnico 120 kg za glavo. Vse zaloge pšenice in turščice, ki presega gornji minimum za prehrano družine in živine, bo prvenstveno pokupil Prizad. Za prestop te uredbe so določene stroge kazni od 50.000 do 500.000 din ali zapor od šestih mesecev do enega leta.

* Dajanje konj na vojaške vaje. Pri vpklicu konj na vojaške vaje so ugotovili, da se lastniki konj ne poslužujejo različnih načinov, da se tej dolžnosti izognejo ali pa dajo na orožne vaje najsibše konje. Kdor ima več konj, da navadno najsibšega, drugi si snet od sosedu izposodi ali kupi nesposobnega konja, ki ga potem žene v vojaško edinico. Primeri se celo, da lastnik svojega konja nalašč poškoduje in ga onesposobi za vojaške namene. S takim postopanjem se ovira delo vojaških oblastev, da ne morejo svoje naloge natanko in redno opraviti, kar je lahko usodnega pomena za državno varnost. Zato opozarjamo, da morajo biti za vojaške namene dani le dobri in sposobni konji in da

pri tem pa se smuka okoli Martina. No, ta bi moral biti slep, da ne bi opazil, kam pes tace molil!»

Toda Martin na videz ni ničesar opazil. Kljub lepim solničnim dnevom je bil njegov obraz mračen in bled.

V mestu se je preiskava nadaljevala. Dolga vrsta prič je bila poklicana. Tako stara teta, potem Ernestina, dekle hlanec. Njih izpovedi so vse soglašale. Roza je bila izrekli divje grožnje nasproti svoji teti Ernestini, govorila da je o uničenju in požigu. Nato da je v hudi jezi zapustila hišo, v katero se je lahko vsako uro ponoči vrnila, kajti vedela je, da so zadna vrata ostala nezaklenjena. Sicer da je ni bil nihče videl v hiši, toda komaj je planil ogenj iz strehe, se je pokazala na gričku onstran poti in se je tako obnašala, da je morala pri vseh zbuditi sum. Strmela da je z očmi, polnimi groze, v ogenj in je govorila čudne reči. Rože da je vzdigovala proti nebu in jih vila, kakor bi se bila šele tedaj zavedla, kako strašen zločin je bila storila. Tudi da so čisto razločno slišali, ko je vzklikala: »To je moja krivda!« S tem da je torej že vse priznala, pa naj je pozneje tudi tajila dejanje.

Vsa vas je soglašala v sodbi: »Kriva je.« Celo tisti, ki so bili zmerom prepričani o njeni poštenosti, tako vaški načelnik Anders in njegova žena, stara teta in nekateri stari prijatelji rajnega starega očeta, so le žalostno majali z glavami in molče gledali, da se je zadeva razvijala, kakor se je hotela.

Rozina mladost in življenjska sila sta premagali njeno hudo bolezen. Povedli so mladenko iz bolnišnice nazaj v preiskovalni zapor. In zdaj je prvič stala pred preiskoval-

no vsakdo, ki se samo poskuša izogniti tej dolžnosti, nemudno naznanjen pristojnemu vojaškemu oblastvu.

* Klanje telic in mlade živine v Hrvatski spet dovoljeno. Hrvatski ban je izdal naredbu, ki dovoljuje klanje telic in mlade živine pod enim letom v vseh primerih, kjer terjajo to zdravstveni oziri in koristi za živinorejstvo. Spričevala za bolne ali za nadaljnjo rejo ne ustrezajoče telice bodo izdajali brezplačno pristojni živinozdravniki. Klanje telic in mlade živine pod enim letom bo dovoljeno tudi v primerih, če kmet nima možnosti, da to mlado živino prekrmi ali proda za rejo drugim. Zadevna dovoljenja za klanje bodo izdajali sreska načelstva in mestni magistrati.

* Regulacija Mozirnice in Trnave. Iz Mozirja poročajo, da je regulacija Mozirnice končana. Dela so stala okrog 50.000 din. Največ je prispevala banska uprava, nekaj pa Tujskoprometno in oledševalno društvo v Mozirju. Z regulacijo Mozirnice so posestniki zemljišč ob potoku zelo mnogo pridobili. Pred dnevi so začeli namerna regulacijska dela tudi na Trnavi, nevarnem hudourniku, ki teče skozi trg Mozirje. Za celotno regulacijo pa za enkrat še ni kritja. Mozirjani prošijo bansko upravo, da izvede tudi to nujno potrebno regulacijo.

* 165 metrov globoka naravna ledenica. Julijsko krajino pridno raziskujejo farnarji, ki imajo v ta namen od italijanske države leno podpora. Posebno med Tržačani je dosti vnetih farnarjev, ki so dosegli tudi že uspehe. Nedavno so odkrili na Trnovski planoti neka inovih jam. Imenujejo jih ledenice, ker je v njih tudi poleti led. Nekaj ledenic so odkrili že prej in so iz njih zakladali Trst z ledom. Novoodkrita jama je globoka 165 m. Naš Kras skriva torej v sebi mnogo zanimivosti.

* Tečaji za umno kmetijstvo v Julijski krajini. Italijani so ustanovili vrsto šol in tečajev za kmetško mladino. Vanje imajo dostop otroci, ki so končali ljudsko šolo. Po neštetih krajih v Julijski krajini so takšni tečaji že ustanovljeni. Obiskovati jih mora tudi ženski naraščati, ki pa se učijo predvsem ženskih del. Tako na končani šoli gredo učenci na polje delati in so zato hodili v to šolo, da bi potem še naprej študirali kmetijstvo na višjih kmetijskih šolah.

* Pomanikanje rafije za vinogradnike. Iz Srema poročajo, da so vinogradniki v ondat-

nim sodnikom. Ni bil več mlad mož, že dolgo vrsto let je opravljial svoj posel in v tem času doživel marsikatero za človekoljubna huda, ko izkušnio. Njegova vera v človeško vrednost in človeško besedo se je v tem času zelo omajala. Ko to je ocenjujoče pogledal, je bil presenečen. Nista bili samo mladost in lepota, ki sta ga očarali, temveč je bilo v pojavi mlade deklice nekaj, kar je človekoljubna v njem navdalo z nenadnim strahom. To mlado bitje naj bo zločinka? Za temi ljubkimi, zavoljo boleznih poduhovljenimi potezami naj tiči hudobno srce? Ta njen izraz, poln trpkosti in sramežljivosti, naj bo laž?«

S prijaznim glasom jo je začel izpraševati: »Šele 18 let štejete.« je rekel sodnik, »pa imate v svoji domači vasi tako slab sloves, da vas smatrajo za zmožno tako hudega dejanja. Kako je to?«

Deklica je zahtela in pokrila obraz z rokami. Sodnik je potrpežljivo čakal, da se je pomirila, nato je ponovil vprašanje: »Kako je to?«

»Prej, ko je še živel stari oče, mi ni nihče v vasi prisojal kaj zlega in vsi ljudje so bili prijazni z menoj. Odkar pa je dedek mrtev in vsi vedo, da je vse Ernestino in da jaz nimam ničesar, prav ničesar.«

Njen glas je zamrl v ihtenju.

»Sedite in pomirite se,« je rekel sodnik. »Nikar me ne smatrajte za sovražnika, ki hoče od vas izsiliti priznanja. Hočem samo dognati resnico. Če ste nedolžni, se resnice ne bojte. Zaupajte mi in mi povejte, kaj ste doživeli in kako je prišlo do tega, da vas je vaša teta tistega večera nagnala iz hiše.«

Te sodnikove besede so zvenele drugače — bolj človeško, bolj usmiljeno, kakor si je bi-

nih krajih pritožujejo zaradi pomanjkanja rafije. Kolikor je morejo dobiti, jo plačujejo predrago. Ko so že določene cene modri galici, zahtevajo vinogradniki, da se to zgodi tudi z rafijo.

*** Nemška komisija nabira v naši državi kmetijske delavce.** Posebna komisija nemškega ministrstva za javna dela je v spremstvu z zastopnikom banske uprave v Zagrebu te dni prepotovala severno Dalmacijo in zapadno Bosno, da preuči možnosti zaposlitve večje skupine naših delavcev za kmetijska dela v Nemčiji. Sklenjen je bil dogovor z 900 kmetijskimi delavci.

*** Velika tradicionalna tombola Sokola I. Maribor** bo v nedeljo 30. t. m. na letnem teletovadišču v magdalenskem predmestju. Tablica stane samo 2 din. Lahko vas doleti sreča, da dobite 12.000 din. Po tomboli velika veselica brez vstopnine Uprava Sokola I.

*** Življenje je dal za svojega nečaka.** Ravnatelj ljubljanske tobačne tvornice g. Franjo Golob je rad zahajal v Kamniške planine, zlasti v Kamniško Bistrico. Tako se je v nedeljo pripeljal s soprogo in drugo družbo z jutrnim vlakom v Kamnik. Do Stahovice so se peljali z avtobusom, nato so peš nadaljevali pot. V Kamniški Bistrici je bila vsa družba izvrstno razpoložena. Popoldne pa je g. Golob šel na sprehod. S seboj je vzel nečaka. S fantkom sta šla proti tako imenovani Rokovnjaški jami ob poti, ki drži na Kamniško sedlo. Tam se pot bolj in bolj zožuje. Nesrečno naključje je hotelo, da je fantku spodrsnilo in je začel padati v jamo. Ravnatelj g. Golob je hotel svojega varovanca zadržati, v naglici pa je tudi njemu spodrsnilo in je sam padel v globino. Priletel je v jamo z glavo navzdol in si je na ostrem kamnu prebil čelo. V kratkih trenutkih je izdihnil. Fantku pa se ni zgodilo nič hudega. Tragična smrt ravnatelja g. Goloba je zbudila globoko obžalovanje.

*** Domačija je zgorela.** Huda nesreča je zadela posestnico Terezijo Vršičevo na Rožičkem vrhu. Ko je nedavno zjutraj delala na polju, je opazila, da je v njeni hiši nastal ogenj. Preden je prihitela z njive domov, so ognjeni jeziki že zajeli vse ostreže hiše in gospodarskega poslopja, ki je bilo krito s slamo. Na pomoč so prihiteli vaščani in gasilci iz Kapele, Dragotinca in Rožičkega vrha. V shrambi na podstrešju so zgoreli obleka, gospodarsko orodje in živila, nad gospodarskim poslopjem pa seno. Škoda presega

30.000 din, a lastnica je bila zavarovana le za 5.000 din.

*** Otrok je utonil v potočku.** Pri Stranderjevih v Lutvercih se je zgodila huda nesreča. Mati Ivana Stradnerjeva je bila odsotna z doma, medtem ko je ostal doma njen 22 mesecev stari sinček Franc pod nadzorstvom babice. Ta je bila zaposljena pri hišnih opravilih in je hkratu pazila na otroka. Naenkrat pa je otrok izginil za hišo k potoku. Na bregu je otroku spodrsnilo, padel je v jarek z glavo naprej in se zadušil.

*** Strela ubija.** V Št. Lovrencu na Dolenjskem je bila te dni huda nevihta z nalivom, med katero je treskalo. Nenadno je tresčilo v oreh polet hiše g. Lojzeta Ovna, po domače Tomazina, poleg hoste na Muhobranu. Z oreha je švignila strela v hlev, kjer je ubila junca in telico. Pred devetimi leti pa je ubila strela pri tej hiši psa, ki je bil priklenjen na verigi pri skednju.

*** Požar na Dravskem polju.** Te dni je gorelo v Rošnji vasi pri St. Janžu na Dravskem polju. Žrtev plamenov je postala hiša posestnika Peska Lovrenca. Ogenj se je razširil tudi na gospodarsko poslopje sosedu Dobnika Franca. Skupna škoda znaša okoli 45.000 din.

*** Huda nesreča pri čiščenju sodov v Radgoni.** V nedeljo popoldne so bile v nemški Radgoni in Murecku pokopane tri žrtve, med temi dva Jugoslovenci in eden tamkajšnji državljani, ki so se bili v petek smrtno ponesrečili. Pri žganjariji Franca Sommerja, ki je pred leti preselil svoj obrat iz Drobincev v Apački kotlini v nemško Radgono, so bili že dalje časa zaposleni delavci 28letni Adolf Žigert, nemški državljani iz Gornje Radgone, in jugoslovenska državljana 18letni Franc Merčnik, posestnikov sin iz Polic pri Gornji Radgoni, in 28letni Franc Majer, posestnikov sin iz Konjišča v Apački kotlini. Zadnji je bil pred šestimi meseci pobegnil z doma preko meje v Nemčijo, kjer je dobil zaposlitev pri navedeni tvrdki. Vsi trije so bili v petek zaposleni pri izpraznjevanju in čiščenju velikih kadi, ki služijo za kvašenje češpelj in sliv za žganje. Žigert, Merčnik in Majer so skozi majhne odprtine šli v velikanske kadi, da izpraznijo ostanke okvašenih sliv. Pri tem delu pa so jih plini v kadi omamili in zadušili. Ko so bili izvlačeni iz kadi, so bili brez znakov življenja. Vsi poizkusi reševalcev so bili zaman.

*** Smrtna nesreča kolesarja.** V nedeljo se

je zgodila na betonirani cesti v gozdčku med Medvodami in Jeperco huda nesreča. 18letni delavec Kuralt Anton iz Škofje Loke se je peljal s kolesom in pri tem zadel v osebnih avtomobil, ki se mu je pripeljal nasproti. Kuralt je pri sunku odletel naravnost v avtomobil in z vso silo zadel vanj. Dobil je tako hude poškodbe na glavi, da je v kratkem izdihnil.

*** Strela udarila v gospodarsko poslopje.** Te dni je razsajalo po Slovenskih goricah hudo neurje. Med neurjem je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika Jožefa Konrada na Dravinji, občina Sv. Benedikt v Slovenskih goricah. V trenutku so zajeli ognjeni jeziki vse poslopje in ga uničili. Orodje, stroje in živino so rešili. Škode je okrog 15.000 din, medtem ko je bil posestnik zavarovan le za 4000 din.

*** Smrtna nesreča mladega avtomobilista.** V nedavni noči se je vozil z avtom iz Zagreba proti svojemu domu pri Sv. Križu blizu Kostanjevice 25-letni Jože Kerin, sin svetokriškega župana. Ko je precej naglo privozil proti Cerkljam, je na ostrem ovinku izgubil oblast nad volanom in avto se je sredi ceste prevrnil. Ljudje so v naglici prihiteli na pomoč in so izpod razbitega avtomobila potegnili smrtno poškodovanega Kerina. Ponesrečenca so takoj prepeljali v brežiško bolnišnico, kjer pa je kmalu umrl. Truplo mladega Kerina je bilo prepeljano na dom pri Sv. Križu in pokopano na domačem pokopališču. Mladi Kerin je bil zelo priljubljen in sposoben mladenič. Njegovim svojcem izrekamo odkritosrčno sožalje.

*** Svinjska rdečica se širi v Slovenskih goricah.** Zadnji čas je bilo ugotovljeno, da je zavzela velik razmah v občinah Sv. Rupertu, Sv. Juriju, Sv. Trojici in v Sv. Ani, kjer je poginilo že mnogo svinj. Glede na nevarnost te kuge je potrebna živnozdravniška pomoč, da se zaščiti naša svinjereja.

*** Smrtna nesreča pri delu.** Nedavno zjutraj se je v tvornici Kranjske industrijske družbe na Jesenicah smrtno ponesrečil 30letni delavec Janez Toman iz Kamne gorice, ker mu je bil padel na glavo težak kos rude. Ponesrečencu so sicer takoj nudili zdravniško pomoč in ga prepeljali v bolnišnico bratovske skladnice, a je bilo vse zaman.

*** Kolesar do smrti povozil starko.** V Strossmajerjevem drevoredu v Mariboru se je pripetila velika nesreča. Neki mladi nekovski vojaec se je zaletel s kolesom v 78-

la predstavljala Nedoločna grozljivost, ki jo je čutila za vrati zapahov, se je umaknila čustvu nastopajočega zaupanja.

Začela je pripovedovati. Izkušeni sodnik je slišal iz njenega glasu duševno strast, ko je obtoževala svojo teto Ernestino: »Vzela mi je vse, prav vse, vrgla me je kot beračico na cesto. Stara teta pa je vendar trdila, da je dedek hotel drugače!«

V sodnikovi duši se je bolj in bolj utrjeval sum, da je bil nesrečni otrok v trenutku brezmejnega sovraštva in jeze res izvršil požig iz maščevanja.

»Rekli so mi, da ste sami od sebe, ne da bi vas bil kdo pozval, obtožili dejanja.«

Dekletove oči so se široko odprle.

»To da sem storila? O, potem sem kaj takega rekla nevede. Želela sem Ernestini zlo in si mislila, da bi se ji prav zgodilo, če bi ji zgorela streha nad glavo. Tistega večera sem gotovo imela že vročico, ker sem se mnogo jokala in je bilo v moji glavi vse navzkriž. Zato sem pač željo zamenjala z dejanjem, ko sem videla goreti hišo. Od groze nisem vedela, kaj sem govorila...«

Kakor to prvo zaslišanje so potekla tudi vsa druga. V njenih izpovedih ni bilo nikakih nesoglasij, čeprav jo je sodnik izpraševal vse križem, da bi jo ujel. Le na eno vprašanje ni vedela odgovora, pa naj ga ji je sodnik še tolikokrat zastavil. A prav v tem je bila hudo obremenjevalna okolnost. To je bila luknja, ki je tudi priče niso znale na ta ali oni način zadelati. Ob devetih usodnega večera je bila deklica zapustila hišo skozi velika okna, ki so jo vodila na dvorišče. Od tiste ure

di množice z blodnimi, zmešanimi očmi ter se obtožila požiga. Morali so torej domnevati, da se je, ko so bili domači pri večerji za mizo, neopaženo vrnila skozi mala, zmerom odprta zadnja vrata, se splazila po tsehni stopnicah na podstrežje in se gori skrivala, dokler ni spodaj v hiši vse utihnilo. Zatem izvršitev zločina ni bila več težavna. Zažgati slamnato streho je lahka reč.

»Kje ste bili v času med odhodom ik hiše in prihodom k požaru?« tako jo je sodnik večkrat vprašal ostro ji gledaje v oči. To je bilo tisto vprašanje, na katero ni vedela odgovoriti. Strmela je v vprašalca in zdelo se je, kakor bi bila mučno napenjala spomin. Bilo je, kakor bi bil ta čas izbrisan iz njene spomina. Vsakikrat, kadar ji je sodnik zastavil to vprašanje, je pritisnila roke na sence in njene oči so se s pogledom, ki je izražal obupajočo nemoč, uprle nekam v praznino. Ni vedela odgovora na to vprašanje. Kljub dobrohotnosti, ki jo je sodnik kazal nasproti mladi jetnici, se je v njem spet in spet porodil sum, da se dekle morda le potvarja. Ali hoče morda uporabiti svojo mladost, lepoto in ljubkost v to, da bi me preslepila?

Preiskava se je zaključila, Roza je bila zadnjič pred preiskovalnim sodnikom. Po končanem zasliševanju ji je sodnik sporočil, da lahko zdaj v zaporu sprejema obiske.

Mladenka je žalostno odkimala. »Saj ne bo nihče prišel,« je rekla. Čez nekaj trenutkov pa je menila: »Ali ne bi smela v vas? Tako zatóhlo je tukaj, sonce nikdar ne sije v moje okno. Rada bi videla morje in zeleno travo. Prosim, pustite me ven na vas!«

»Zal, je to nemogoče! V preiskavi se ni posrečilo, dokazati vašo nedolžnost. Nekaj okolnosti je ostalo nepojasnjeno in te okolnosti vas hudo obremenjujejo. Akti se pošljejo zdaj na državno tožilstvo, ki bo odločilo, ali pride vaša zadeva pred porotno sodišče.«

»Ali res verjamete, da sem... da sem požigalka?« je tiho vprašala.

»Tu ne gre za to, kaj jaz mislim. Gospodje, ki morajo o tem odločiti, si morajo iz teh aktov stvoriti lastno naziranje.«

»Moj Bog!« Roza je zaihtela in zakrila obraz z rokami. »Saj sem vendar nedolžna! Nekaj tako groznega, da bi bil nedolžen človek obsojen v sramoto in kazen, se vendar ne zgodi, kaj ne?«

»Nalašč gotovo ne, drago dete,« je rekel sodnik, ki ga je bil ganil pogled na nesrečno mlado bitje.

»Če je tako, sem lahko mirna. Potrpežljivo bom čakala, saj se mora vse obrniti na dobro.«

Pogledala ga je zaupljivo ko otrok.

»To ni laž! Nedolžna je!« je rekla misel v njem. Napisal je naglo še nekaj vrst na list, ležeč pred njo, in vstal. Roza je bila odvedena v svojo celico.

Naslednjega dne je prišla mlada žena jetniškega paznika k Rozi.

»Gospod preiskovalni sodnik je dovolil, da vas lahko čez dan jemljem v naše stanovanje. Imamo vrt poleg zida, sicer majhen, a nekaj zelenih dreves je v njem in dopoldne sije tudi sonce vanj. Pazili mi boste malo na otročiče, ko bom opravljala gospodinj-ska dela...«

Roza je ihtela obielo ženo.

(Dalje prihodnjič)

letno Marijo Ertičevo iz Kacijanerjeve ulice. Podrl je ženico s tako silo na tla, da je dobila močne poškodbe in obležala nezavestna. Nesrečno ženo so prepeljali v bolnišnico, kjer je za posledicami hudih poškodb umrla.

* **Smrtna nesreča na premogovni postaji v Trbovljah.** Te dni se je na premogovni postaji v Trbovljah pripetila obratna nesreča, ki je zahtevala življenje 52letnega kurjača Jožeta Gubsleitnerja, po rodu iz Stare vasi pri Velenju. Ko sta strojevodja in kurjač Gubsleitner privozila do Trbovelj, sta ustavila vlak, da v premogovnem skladišču napolnita tender. Odkar delajo naši premogovniki s polno paro, je na premogovni postaji v Trbovljah noč in dan živahen promet. Gubsleitner je imel okrog lokomotive polne roke dela in tedaj je privozil mimo premikalni vlak ter ga tako nesrečno stisnil, da je dobil hude notranje in zunanje poškodbe. Brž so ga naložili na vlak, da ga prepeljejo v Ljubljano, a je že med prevozom izkrmavel.

* **Nenadna smrt nadarjenega mladeniča.** Na Jesenicah se je v svojem stanovanju s samokresom ustrelil v glavo 28letni tovarniški delavec Anton Brelih s Slovenskega Javornika. Kaj je pognalo nesrečnega mladeniča v smrt, ni znano. V zadnjem času je večkrat tožil, da ga boli glava. Pokojni Brelih je bil zelo nadarjen fant. Mnogo je čital in se rad bavil tudi z znanstvenimi zadevami, ki so mu morda preveč izčrpale njegove mlade sile. Bodí mu ohranjen blag spomin!

* **Dve domačiji sta zgoreli.** Te dni je v gospodarskem poslojpu posestnika Martina Repiča nastal ogenj. Zaradi vetrovnega vremena je ogenj zajel tudi hišo posestnika Franca Bezjaka. Obe domačiji sta zgoreli. Ubogim ljudem so zgoreli vsi pridelki, poljsko orodje, kokoši in svinje. Ogenj so menda zanetili otroci, ki so se igrali v bližnjem skednju.

* **Kozolec je zgorel.** V Arji vasi pri Petrovčah se je nedavno ponoči vnel velik kozolec, last inž. Ježovnika. Na kraj požara so prispeli gasilci iz Arje vasi, Žalca, Levca in Gaberja. Gasilec se je posrečilo preprečiti, da se ogenj ni razširil na sosedna poslopja. Kozolec je zgorel do tal. Ogenj je uničil tudi vse seno, ki je bilo shranjeno v kozolcu, več vozov in nekaj gospodarskega orodja.

* **S cigaretnim ogorkom je napravil 300 tisoč dinarjev škode.** Dne 14. aprila letos je nastal v Cigoncih v gozdovih grofa dr. Atémisa iz Slovenske Bistrice velik požar, ki je uničil okoli 12 ha mladega smrekovega goz-

da in napravil okoli 300.000 din škode. Ugotovilo se je, da je povzročil ta požar ogorek cigarete, ki ga je po neprevidnosti odvrigel 31letni delavec Franc Satler iz Zg. Bistrice. Satler je prišel zaradi tega na zatožno klop pred okrožno sodišče v Mariboru in bil obsojen na en mesec zapor.

* **Sumljive vesti.** G. Josip Lah iz Osluševcev nam sporoča, da časopisne vesti o zaplembi 500 litrov pokvarjenega vina nekemu osluševskemu kmetu in o krompirju, ki ga jebaje prodal neki Josip Lah iz okolice Velike Nedelje neznanemu kupcu, pa zanj ni dobil denarja, ne ustrezajo resnici. Če že glede vina zadeva ni izmišljena, se je nedvomno dotičnik, ki mu je bilo vino zaplenjeno, izdajal za domačina iz Osluševcev. Prav tako ni prodal krompirja neznanu noben človek iz okolice Velike Nedelje, ki bi se pisal Josip Lah.

* **Velika tatvina denarja na Lokah pri Trbovljah.** Te dni je neznan vlomilec odnesel gostilničarici Ivanu Lesjaku na Lokah 20 tisoč din. Orožniki iščejo tatu.

* **Žepne tatvine na vlakih.** Zadnji čas prihajajo poročila o mnogih žepnih tatvinah, ki jih izvršujejo žeparji po železniških vlakih na progah Zidani most—Zagreb, Zidani most—Ljubljana in drugod. Nedavno je bila nekemu posestniku iz celjske okolice ukradena težka zlata ura z verižico v vrednosti 25.000 din. Okradeni se je vozil v potniškem vlaku v posebnem kupeju. Razen njega so bili v kupeju še trije potniki, dva elegantna moška in prav gizdavo napravljena dama. Govorili so med seboj hrvatski. Izstopili so v Rimskih Toplicah.

* **V škocjansko župnišče je vlomil Tekavec.** Predzadnje nedeljo je v ljubljanski Rožni dolini po pravi bitki padel policiji v roke znani delomrznež in vlomilec Ivan Tekavec iz Zapotoka. Na policiji so možu izprašali vest in je Tekavec priznal dolgo vrsto grehov, med njimi nad 10 vlomov. Po poznejših preiskavah se je ljubljanski policiji posrečilo ugotoviti, da je Tekavec omenjeno nedeljo, ko je bežal pred stražniki, odvrigel nekaj predmetov. Nekaj teh predmetov so po daljšem iskanju našli. Bila je to Tekavečeva prometna knjižica, v kateri je bil shranjen lep zaklad. Lepo zloženo med strani knjižice je bilo v njej skrito devet tisočakov in dva stotaka. Nedaleč proč pa je ležal v robcu zavezan drobiž v znesku okrog 300 din. Ljubljanska policija je hitro ugotovila, da

je bil denar ukraden isto nedeljo zjutraj v župnišču v Škocjanu pri Turjaku. Usodno nedeljo zjutraj, ko je šel domači župnik maševati v cerkev, je Tekavec izropal župnišče. Pretkanec se je dal že v soboto zvečer zakleniti v župnišče. Bil je na podstrešju. Ko je videl, da v župnišču ni nikogar, je vzel na podstrešju močan železni drog in si z njim napravil pot skozi dve sobi v župnikovo pisarno, kjer je vlomil v blagajno in vzel vsega skupaj 9500 din. Seveda tudi ni pozabil vzeti župnikov revolver in srebrno uro z verižico. Takoj po vromu jo je ubral v Ljubljano in prišel v Neredovo gostilno v Rožni dolini, kar se je zanj žalostno končalo. Na begu je streljal proti stražniku z župnikovim revolverjem. Poleg denarja pa je odvrigel tudi župnikovo uro. Ta je odletela v Glinščico. Tekavec je vlom priznal.

* **Obsojena detomorkilka.** Letos aprila je 37-letna samska delavka Uršula Malovrhova, doma na Planini, občina Sv. Jošt nad Kranjem, porodila dete ženskega spola. Otroka je takoj zadavila, trupelce zavila v kunje in ga spravila v podstrežje. Orožniki pa so ji prišli na sled. Zaradi detomora in zločina proti pravosti je bila pred senatom obsojena na eno leto in pet mesecev strogega zapor. Že pred leti je bila zaradi sličnega dejanja obsojena na eno leto strogega zapor. Kakor navaja obtožnica, je Malovrhova od l. 1923. naprej rodila pet nezakonitih otrok, od teh je tri zadavila, dva pa sta umrla naravne smrti. Sodišče je ugotovilo, da je Malovrhova duševno omejena in slabo vzgojena.

* **Uboj zaradi vžigalnika.** Nedavno popoldne sta ponivala v Mohorkovi gostilni v Zg. Polskavi delavca 46letni Ferdinand Kolar in 33letni Franc Trglavčnik; oba doma iz Zgoranje Polskave. Bila sta si prijatelja. Vzrok spora je bil star vžigalnik, katerega je Kolar posodil Trglavčniku, da si je prižgal z njim cigareto. Trglavčnik je potem spravil vžigalnik v žep in ko je Kolar zahteval svojo last nazaj, se mu je Trglavčnik samo nasmejal. Kolarja je to razjezilo in je ponovno zahteval vžigalnik. Iz tega je nastal prepir, ki je zaradi zaužitega alkohola zavzemal čedalje resnejšo obliko. Nazadnje sta se jezna odpravila proti domu. Med potjo osta se neoprestano prepirala. Nekih 50 korakov od gostilne je Kolar nenkrat postal nasilnejši in se je zakačil v Trglavčnika. Ta je bil mlajši in močnejši, pa je Kolarja nekajkrat vrgl

EMILIO SALGARI IZGNANCI

Voz je kar izginjal v snegu, ceprav so se konjiči na vso moč trudili, da bi prišli dalje. Tudi zvečer še niso dosegli Tjumenske ceste. Pihal je močan severni veter in nametaval sneg na Vladimirkovo. Že se je od daleč slišalo zavijanje prvih volkov. Na beli ravnini so se premikale črne postave in se bližale.

Tedaj je vzklilnil voznik:

»Poglejte, tamle je ogenj!«

»Ali je mar tu kakšna kočja?« je vprašal eden poveljnih vojakov in zmajal z glavo. »Morda bomo tam lahko popili kakšen kozarček. Naprej! Toda orožje imejte pri roki! V tej deželi človek nikoli ne ve...«

»Morda so kirgiški roparji ali pa pobegli kaznjenci!« je vzklilnil nekdo drug.

Ob gozdu so zdaj razločno zagledali skozi drevje majhen ogenj. Sibirski kmet pri takem mrazu ne bi zapustil svoje kočje in šel v gozd kuriti. Torej je moral biti kakšen popotnik.

Voz se je približal ognju. Tedaj je vstala ob njem temna postava z dolgo brado, dolgo suknjo in visoko kučmo.

»Kdo je?« je vzklilnil poveljnik kozakov in dvignil puško.

»Koga mi pošilja bog?« je vprašal starec.

»Kozake!«

»Bodite dobrodošli ob mojem ognju! Toda ne morem vam ponuditi ne kruha ne soli, kakor zahteva gostoljubnost. Bogodarov je ubog romar.«

»Bog s teboj, sveti mož! Volkovi te nocoj ne bodo požrli.«

Poveljnik je skočil s konja in si ogledal starca od glave do nog.

»Ali nisi mar kakšen pobeglec kaznjencec?«

Starec mu je pokazal svojo skrinjico z milodari.

»Dva tisoč pet sto rubljev je v njej za cerkev v Ostrogu.«

Ko je polkovnik zaslišal to ime, ga je streslo. Ivan, ki je to opazil, ga je preseučeno pogledal. Sergej pa mu je vrgel pomenljiv pogled, ki mu je ukazoval, naj molči.

»O,« je vzklilnil poveljnik, »Poljak si! Ali imaš že dolgo pot za seboj? Kako dolgo pa že hodiš po svetu?«

»Dve leti je že, kar sem zapustil dom. Do Irkutska sem prišel.«

»In zdaj se misliš vrniti v domovino?«

»Po najbližji poti. Star sem in bolan, denarja bo pa že tudi dovolj.«

»Pokaži svoj potni list!«

Romar je potegnil iz notranjega žepa svoje umazane suknje potemnel papir, ki si ga je poveljnik kozakov natanko ogledal.

»V redu!« je potem rekel. »Res si romar. Sprejeli bomo tvoje povabilo!«

7. poglavje.

TAJNO NAROČILO

Stari Bogadarov je bil eden izmed tistih romarjev, ki so romali dolga leta, da so slu-

žili Bogu in pobirali darove za zgradbo cerkve v domači vasi.

Kakor znano so bili ruski kmetje zelo siromašni, a silno pobožni. Kakor hitro je nastala nova vas, se je rodila tudi želja po cerkvi. Navadno pa ni bilo denarja za gradnjo. Dva tisoč do tri tisoč rubljev je bil zanje nedosegljiv znesek. Zato so se vaški veljaki sestali na posvet in izbrali iz svojih vrst najpobožnejšega, najzanesljivejšega in najkrepkejšega moža, ki so mu izročili zaklenjeno skrinjico, katera se je smela odpreti le po njegovem povratku.

Sam je nastopil tak mož potovanje s palico kot orožjem in kostrunjim kožuhom v obrambo pred vetrom in mrazom. Mož je romal čez hribe in doline, čez reke in neskončne stepe. Preživljal se je le z darovi. Skozi siromašne vasi in najrazkošnejša mesta je držala njegova pot. Povsod je beračil za gradnjo svoje cerkve. Čez Ural je potoval in skozi Sibirijo. Kljuboval je ledenemu zimske-mu mrazu, pripekajoči poletni vročini in pekočim pikom mrčesa, volkovom in stepnim roparjem. Nikdar ni miroval, temveč romal in romal. Rusi so bili prebogaboječji, da bi ubogemu požrtvovalnemu romarju odrekli miloščino. Tako se je polnila skrinja z rublji. Neredko je padel vanjo tudi petrubeljski novček.

Ko je pobožni mož tako potoval eno leto, dve, pa tudi do štiri leta, se je vrnil domov pogosto le umret po silnih naporih. Spomin nanj pa se je potem častil v vasi.

Bogadarov je bil preko Varšave, Vilna, Moskve, Kazana in Jekaterinburga prispel v Sibirijo. Zdaj je imel potreben znesek zbran.

Ko v vsej okolici ni mogel odkriti kakšne

na tla. To je pa tega razjezilo, da je takoj zgrabil za nož in zamahnil proti Trglavčniku. Zadel ga je v vrat in mu prerezal žilo odvodnico. Trglavčnik se je smrtno ranjen ognal v beg proti domu, da bi mu rano zavezal ter kri ustavil. Bežal pa je samo kakih 50 korakov, potem pa se je zgrudil na tla. Ko so prihiteli ljudje do njega, je bil že v zadnjih zdihljajih in je kmalu zaradi izkrvavitve umrl. Kolar se je skrivaj splazil domov, kjer so ga našli orožniki in aretirali.

*** Rekruti, rezervisti in njih starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasledajte vsakomur s tako važno zadevo. Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica 14) ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev.

Prijateljem in somišljenikom!

Dne 4. t. m. je zadela huda nesreča našega dobrega in delavnega somišljenika Antona Malgaja v Strtenici pri Bibiki, p. Pristava v šmarnem okraju, mojega namestnika kot bivšega narodnega poslanca za šmarni srez. S hišo v kateri je stanoval, je zgorelo tudi vse njegovo imetje, rešil je samo golo življenje svoje žene in šestih otrok. Sam je pri reševanju dece iz goreče hiše dobil tako hude opekline po vsem gornjem delu telesa in po obrazu, da leži v celiški bolnici že tretji teden.

Prosim vse prijatelje in somišljenike, da »odro srce in odoro roke« ter »otirajo bratovske solze«, in to po geslu: »Dvakrat da, kdor hitro da!« Prosim vse, da pomagajo nujno ali z denarnimi prispevki ali z obleko in blagom ali z živili.

Darove sprejema uprava »Nove Dobe« v Celju (Zvezna tiskarna) kamor se naj pošiljaio s pripombo: Za Antona Malgaja.

Zdravo!

Marihor dne 22. junija, 1940

Vekoslav Spindler, novinar, bivši narodni poslanec za šmarni srez

kočo si je zakuril ogenj, da bi se ubranil mraza in da ne bi postal plen gladnih volkov.

Kozaki so privezali svoje konje k drevesom, posedli okoli ognja in delili svoj živež z romarjem.

»Ali sta to jetnika?« je vprašal stari romar vodjo kozakov in pokazal na Sergeja in Ivana.

»Da, dva izmed najnevarnejših! N'hilista! Eden izmed njih je vaš rojak, Poljak!«

»Poljak!« je zavzdihnil romar. »Uboga žena!«

»Vam je žal zanjo?«

»Mislim samo na to, da je morala Poljska dati že mnogo takih izgnancev.«

»Zakaj pa se upirajo caru?«

Molče so povečerjali. Ko so bili nabrali že smolnatega lesa za ogenj, so napravili v sneg jame, da bi v njih prenočili. Takšne sibirske lovske postelje so najboljše zaščita proti mrazu, če na stepi ni drugačnega prenočišča.

Šest kozakov, polkovnik, romar in voznik so zlezli v jame. Le študent, ki se je bal, da ne bi v jami zmrznil, je rajši obsedel pri ognju. Oba vojaka, ki sta stražila, sta ostala pri njem.

Noč je bila strahotna. Nepretrgano je snežilo in oster sever je stresal krošnje borov in brez. Iz teme gozda se je zdaj pa zdaj slišalo tuljenje volkov.

Ivan je bil zaspal ob ognju naslonjen na drevo. Od dolge ježe ustrujeni vojaki so prav tako spali. Smrčali so že kakšne četrt ure z rokami na puškah. Tedaj se je vzdignila iz jame izmed jam glava. Postava je počasi in

Važno opozorilo za čebelarje prevažalce

Čebelarji, ki prevažajo čebele na ajdovo pašo v okraje Ljubljano okolico, Slovenji Gradec, Brežice in Celje, se opozarjajo, da morajo po določilih člena 3. naredbe o prevozu čebel na ajdovo pašo z dne 23. junija l. 1936. to prijaviti občini, v katero jih nameravajo postaviti na pašo, do vštete 1. julija. V prijavi je navesti natančno število panjev in prostor, kamor jih nameravajo postaviti.

V ostale kraje je dovoljeno čebele postaviti na ajdovo pašo le na določena stalna stojišča, na nova stojišča pa samo v smislu določil člena 6. naredbe o prevažanju čebel na ajdovo pašo z dne 7. julija l. 1938., sicer bodo občutno kaznovani, čebele pa po določilih naredbe odstranjene na njihove stroške in nevarnost, če tega v določenem roku ne bodo prizadeti sami storili.

Čebelarji, ki imajo po naredbi iz l. 1938. stalna stojišča, pa jih letos iz kakršnihkoli razlogov ne bodo ali samo delno uporabili, morajo po določilih člena 8. navedene naredbe to javiti najkasneje do 5. julija okrajnemu načelnstvu, v katerega območju je stojišče, da ga lahko za letos odda prisilcem, ki nimajo stalnih stojišč.

Ne pozabite čebel tovarišev, ki so v vojaški službi! V začetku julija pregledajte vse njihove panje, če so v redu. Slabiče in brezmatične združite in pripravite družine za jesensko pašo. Če prevažajo čebele na pašo, noskrbite da čebele ne bodo ostale doma. Dolžnost naših podružnic je, da to delo organizirajo! Držimo se načela: Vse za blagor domovine in gospodarski razmah slovenskega čebelarstva. V slogi je moč!

Popotnikova torba

Štrigovski Sokol

lepo deluje

Štrigova, junija.

V zadnjem času je delo v našem Sokolu zelo oživelo. Poleg telovadnih oddelkov, ki se marljivo pripravljajo za letošnje nastope, se za pripravo na dobiti stalni mesečni sestan-

previdno zlezla do jame, kjer je počival romar.

»Bogadarov!«

Starec je očitno le rahlo spal. Vzdignil je glavo iz luknje v snegu in presenečen zamrmral: »Ah, eden izmed izgnancev!«

»Tiho! Poljak sem kakor ti in sem se nekoč boril za osvoboditev domovine. Sem polkovnik Sergej Vasiljev!«

»Vasiljev?« se je začudil romar. »To ime mi je znano! Kje sem ga le slišal!«

»V Ostrogu. Tam imam posestvo in moja sestra živi tam.«

»Ali nima čudovito lepih oči? Ali se ne imenuje Marija Fedorovna? V zaščito pa ji je stari vojak Dimitrij?«

»Da, da, ta je!«

»Kaj lahko storim za vas?«

»Prosim vas, da čim hitreje hitite k njej in ji poveste, da je njen brat obsojen na do smrtne prisilno delo v rudnikih Verhovenska!«

»Ali tega še ne ve?«

»Ne, ker nobeden izmed mojih sorodnikov ne pozna njenega bivališča.«

Prisegam, da bom vaše naročilo vestno izvršil, če me ne bodo prej pozrili volkovi!«

Če bi potoval peš, bi tvoja pot trajala leto dni, Bogadarov! Zato potuj do Tjumena s sanmi in od tam z železnico preko Jekaterinburga in Moskve! Vzemi tale okrask. Vreden je tisoč rubljev!«

Pri teh besedah je polkovnik izročil romarju z velikim briljantom okrašen prstan, ki ga je doslej skrival pred grabežljivostjo stražnikov.

»A kaj bo lahko storila vaša sestra za

ki. Tako smo imeli v preteklem mesecu prvi tak redni sestanek članstva, ki je bil za prvokrat še precej dobro obiskan. Na sestanku je govoril br. prosvetar o dolžnosti sokolstva glede na zdajšnje svetovne razmere.

V preteklem tednu se je članstvo celo trikrat sestalo. Odziv je bil zmerom boljši, tako da je pri zadnjem sestanku bila sokolska dvorana že polna članstva. Na prvem sestanku preteklega tedna se je sestavil strelski odsek in izvolil njegov odbor. O pomenu strelskega odseka je govoril br. prosvetar. Sklenilo se je, da se bo začelo čimprej streljanje na strelišču. Nekaj dni nato je bil sestanek strelskega odseka, ki se se ga udeležili tudi članice in moški naraščaj. Strelski poročevalec je ob tej priliki obdelal pripravo za ostro streljanje. Na tretjem sestanku je bilo na dnevnem redu predavanje o telesni vzgoji in kulturi, ki mu je članstvo z velikim zanimanjem sledilo.

Preteklo nedeljo pa smo začeli streljanje na strelišču. Domačo slovesnost je otvoril br. starosta. Obisk sokolskih pripadnikov in drugega občinstva je bil tako velik, da je bilo na prvi dan streljanja porabljeno 400 nabojev, kar dokazuje, da se tudi podeželje zanima za streljanje. Streljanje bo vsako nedeljo z začetkom ob 14 uri na strelišču za sokolske oddelke in za drugo občinstvo. Vse kaže, da se štrigovski Sokoli zavedajo naloge, ki jo mora prav v teh časih vršiti sokolstvo.

Krošničarji so huda nadloga

Velika Loka, junija

O nadlogi krošničarjev po Sloveniji se je že mnogo pisalo. Ljudje se premnogokrat da do preslepiti od vsiljivosti krošničarjev in plačajo za manj vredno blago lepe denarce.

Tudi dogodek na nedavnem velikotoškem seimu potrjuje, da so krošničarji velika pokora. Seim so namreč poletili tudi mnogi krošničarji, ki so ljudem vsiljevali svoje blago na seimišču samem in po gostilnah. Že v teku dopoldneva je prišlo do neprimetnosti in orožniki so le s težavo vzdrževali red. Krošničarji so ustavljali ljudi, tim vsiljevali svoje blago in pretili s psokvami vsakomur, ki je kupčijo odklonil. Posebno neprimetno je bil incident, ko so se ljudje po

vas?« je vprašal stari mož.

»Ona bo že vedela, kaj mora napraviti, saj je preudarno, odločno dekle, prava Poljakinja. Hvala ti, Bogadarov, zaupam tvoji pri-segi.«

»Pri zaščitnici Poljske, sveti devici Mariji, ponavljam prisego Bog te blagoslovi!«

Tiho se je Sergej snet splazil po snegu do svoje jame in zlezal vanjo.

Snežni vihar je medtem s podvojeno močto divjal naprej.

Drugo jutro so kozaki že zgodaj osedlali svoje konje in jetnika sta morala na voz, da bodo naposled že prišli do Kamiševka.

Romar je bil že nekaj ur pred njimi odpotoval. Korakal je proti Ihimu, zadni vasi na cesti od Tjumena.

Zdaj ni več snežilo. Padlo pa je bilo toliko snega, da se je konjem vrgrežalo do kolen. Zato je bilo potovanje zelo počasno.

Ob desetih dopoldne so dospeli do neke vasi; tam so več ur počivali. Poštar jim je zamenjal voz za sani in dal nove konje. Zvečer so dospeli v Tinkalinsk, v vasico, ki je štela dvesto do tristo duš. Tu so prenočili. Prihodni dan so naposled prišli v Omsk.

8. poglavje

Iz Omska v Tomsk

Omsk, nekdanje glavno mesto zapadne Sibirije, stoji ob Irlišu, široki, deroči reki, ki izvira v Altajskem gorovju. Izliva se v Ob, s katerim se združuje po toku, dolgim kakšnih sedemsto verst. Kakor skoro vsa sibiriska mesta je bil Omsk razdeljen v dva dela. En del, bivališče uradništva, je obsegal guvernerjevo palačo in jetnišnico. Drugi del je

sejmu razšli po gostilnah in so jih krošnjari nadlegovali od mize do mize.

Tako so prišli krošnjari tudi v Glihovo gostilno in so s svojim ponašanjem kaj kmalu prepodili iz gostilne vse goste, ki so se rajši umaknili, kakor da bi se z njimi prepirali ali celo zapletli v pretep. Čeprav je bila gostilna izpraznjena, niso dali miru in so izzivali naprej enega gosta vojnega invalida Pirca Antona iz Benečije pri Trebnjem. Zbili so mu z mize vrček piva in mu pretili. Ko so nato gospodinja in natakariče terjale od krošnjarjev poravnava računa za zapitek in za škodo, so ti navalili nanje in jih začeli pretepati z gorjačami. Zenske se niso mogle braniti, a krošnjari jim niso prizanesli. Gorjače so padale vsevprek in so poleg telesnih poškodb, ki so jih prizadeli ženskam, napravili tudi mnogo škode na steklenini. Nazadnje so navalili še na Pirca, ki je hotel zaščititi ženske. Iz svojih košar so potegnili nože. Šest dolgih novih kuhinjskih nožev se je zabliškalo v rokah treh napadalcev. Napadalec se jim je umikal, kljub temu pa ga je eden zabodel v hrbet in mu prizadel nevarno telesno poškodbo. Poleg tega je bil ranjen tudi v glavo in je moral v bolnišnico. Orožniki so vse tri napadalce aretirali in jih spravili v zapore sreskega sodišča v Trebnjem.

Nesreča našega in nemškega tovornega vlaka

Pesnica, junija

V petek zgodaj zjutraj je prišlo med postajama Pesnico in Cerknico do hude železniške nesreče. Na ovinku, kjer seka železniška proga državna cesta, sta trčila naš in nemški tovorni vlak drug v drugega. Vzrok nesreče je v tem, ker se je naš tovorni vlak, ki je bil namenjen v Št. Pli, odpeljal iz Pesnice zaradi napačno postavljenih kretnice po nepravem tiru.

Posledice trčenja so bile strašne. Obe lokomotivi sta se zarili druga v drugo in prevrnili v jarek tudi oba službena voza. Na našem tovornem vlaku so bili poškodovani štirje vagoni. Dosti hujše pa so bile posledice nesreče za nemški vlak. Razbilo in iztirilo se je 15 odprtih tovornih 22tonskih vagonov, naloženih s šlezjskim premogom za Italijo.

Proga je bila čisto zatrpna. Vagoni s premogom so ležali na obeh tirih in v jarku.

bil bivališče prebivalstva, ki je bilo po večini kirgizsko.

Mesto je bilo obdano od nasipov, s pomočjo katerih so se lahko branili pred napadi roparskih stepnih tolp. Omsk je imel v gornem delu dobro opremljeno trdnjavo. Štelo je mesto okoli dvanajst tisoč duš.

V Omsku jetnikov niso zasliševali. Oba sta prebila štiriindvajset ur v tamkajšnji jetnišnici in sta se potem peljala pod isto eskorto dalje v Kajnsk. Ta kraj stoji sredi močvirja, ki se začneja takoj za Omskom. Tu sta slišala izgnanca, da je bil veliki jetniški transport odkorakal že dalje v smeri preko Kolivana v Tomsk.

Ko so bili prenočili v majhni, smrdeči leseni zgradbi, so drugega jutra ob pravem sibirskem mrazu šli dalje. Toplomer je kazal petintrideset stopinj pod ničlo. Gosta megla, ki jo je gnal ledeni sever, je bila kriva, da se voznik ni držal ravne poti na cesti Vladimirk. Celu brzozjavni drogi niso bili vidni. Eskorta je klela.

Zdaj pa zdaj se je skozi meglo slišalo tujenje volkov, ki jih je privabljal zvončkanje pri saneh. Kakor hitro pa so zverj zagledale četo jezdecev, so spet zbežale.

Ob devetih zjutraj se je zdajci pojavila pred sanmi tolpa temnih postav. Voznik je zažvižgal, da bi ustavljal konje. Toda prepozno. Živali, ki so bile v polnem diru, so zadele v neko skrito oviro, padle vse tri druga preko druge in bolešno zarezgetale.

Voznika, Itana in Sergejo je vrgel sunek iz vozila, da so popadali na levo in desno v sneg.

»Stojte! Vdajte se!« so zaklicali grozeči glasovi.

Ve čko srečno naključje je bilo, da nesreča ni terjala hujših posledic za železniško osebje. Šest ljudi je ranjeno. Hudo ranjene so prepeljali v mariborsko bolnišnico. To so iz nemškega vlaka 40letni vlakovodja Josip Hribar iz Gradca, 40letni strojevodja Maks Welcher iz Gradca in 43letni kurjač Ivan Zorn iz Gradca (Liebenau). Zorn je lahko

kmalu zapustil bolnišnico, medtem ko sta ostala dva morala ostati v bolnišnici.

Pomožni vlak iz Maribora je prispel takoj na kraj nesreče in je delavstvo v teku dni očistilo vso progo. Na kraj nesreče sta prispeli tudi jugoslovenska in nemška komisija. Škoda znaša več milijonov dinarjev.

V vojni delajo namesto moških ženske

Poleg vseh drugih neprijetnih reči, ki jih vojna prinaša s seboj, je gotovo najhujša ta, da postane nešteto domov po deželi in mestih brez moških. Danes niso več časi, ko so se na bojiščih borile le manjše vojske, današnja vojna terja velikansko število vojakov in ogromno žrtev, kadar pride do spopadov.

Italija je zdaj v vojni in že se opaža, da lažje službe, ki so jih imeli prej izključno le moški, opravljajo zdaj ženske. Pravijo, da je v tako nevarnih časih za takšno lahko

delo škoda moških moči, ki naj svojo žrtev domovini doprinesejo na bojiščih. Tako so se v zadnjih dneh začele pojavljati povsod po italijanskih mestih, med njimi tudi v Trstu, ženske kot sprevodnice na cestnih železnicah, kot gasilke in podobno. Izvedena je bila namreč tako imenovana civilna mobilizacija, na podlagi katere so bile številne ženske esprejete v omenjene službe, ki jih bodo potem, ko vojna mine, najbrže spet opustile, če bo na razpolago spet dovolj moških.

Za smeh in kratek čas

PRED SODIŠČEM

Sodnik: »Ali ste bili v trenutku, ko ste se stekli, gospodar svoje svobodne volje?«

Obtoženec: »Ne, gospod sodnik, imel sem ženo s seboj!«

IZGOVOR

Stražnik: »Zakaj ste ukradli kolo na pokopališču?«

Tat: »Mislil sem, da je njegov lastnik že pokopan.«

Banovinska podkovska šola v Ljubljani sporoča, da se prične šestmesečni tečaj 1. julija. V tečaj se sprejmejo učenci z najmanj dvema letoma pomožniške dobe. Prošnje z 10 din (banovinski kolek) je poslati na naslov: Banovinska podkovska šola v Ljubljani, Poljanska cesta 59. Gojenci imajo v šoli brezplačno stanovanje, za prehrano pa dobivajo mesečno podporo.

Jezdci so stopili iz megle. Imeli so visoke kučme na glavah, ohlapna oblačila in široke pasove, z njimi pa polno pištol. Razen tega so bili oboroženi z dolgimi puškami.

»O, gorje, Kirgizi!« je vzkliknil voznik, ki se je bil hitro pobral iz snega.

Zaostali kozaki še niso opazili razbojnikov, slišali pa so rezget konj in klic voznika.

Vodja je vzdignil jatagan, pognal konja in zakričal:

»Nad razbojnike!«

Osem jezdecev je planilo ko vihar med vzklikanjem naprej.

Zaslišali so se strelji, toda zaradi megle niso mogli zadeti. Smrtno zadet je bil samo en konj, ki je pri padcu vrgel kozaka v sneg.

Drugi so planili z jatagani mahajoč okoli sebe v sredo med Kirgize, ki so se zavoljo tako odločnega napada naglo umaknili. Kozaško streljanje jih je takoj razpršilo.

»Strahopetci so zbežali!« je besno potožil Ivan, ko je spet zagledal kozake. »Tako lahko bi naju bili osvobodili!«

»To bi bila slaba zamenjava!« je dejal polkovnik, ki se je bil brez poškodbe pobral iz snega. »Iz jetnikov bi nastala sužnja!«

»Ali ne prebivajo Kirgizi v južnovzhodnem delu Sibirije?«

»Vsa ste pa je njih domovina, saj se preživljajo od roparskih pohodov... Če si le niso naši konji polomili nog!«

»Bojim se, da se ni tako zgodilo,« je rekel študent. »Ena žival je vstala, ostali dve pa se ne moreta vzdigniti. Najbrže bomo prisiljeni, ustaviti se spet v gozdu.«

»To ne bo prijetno, ko so Kirgizi v bližini,« je menil Sergej.

Iz Prekmurja

Po Prekmurju delajo škodo gosenice. Zanjeta leta so se v nekaterih krajih Prekmurja pojavile v velikem številu gosenice glogovega belina. Veliko število sadnih dreves so objedle do golega. Kljub marljivemu zatiranju se vsako leto pojavlja ta škodljivec v večjem številu. Ker pobiranje gosenic in bub ni zadosti učinkovito sredstvo, je nevarnost, da se bodo gosenice plodile v čedalje večjem številu. Vse pohvale zaslužijo nekatere osnovne šole, ki z otroki vsako leto uničijo na tisoče in tisoče gosenic, bub in metuljev.

Roji komarjev. Zaradi mnogih močvirij, ki se razprostirajo po prekmurški ravnini in zaradi neprestanega deževnega vremena so se letos komarji pojavili kar v jatah. Regulačija prekmurških rek in potokov je nujno potrebna, da bo mogoče misliti tudi na osušitev močvirnatih zemlji in uničenje komarjev.

Ni se motil. Oba zunanja konja pri saneh sta imela zlomljene noge. Bila sta v usodnem trenutku malo hitrejša od srednjega konja in sta z vso silo zadela v hloed, ki so ga bili razbojniki položili čez cesto.

Kozaki pa so si znali pomagati. Napregli so dva izmed svojih jezdskih konj pred vozilo in ubili poškodovana konja s tem, da so jima na sibirski način z jatagani odprli prsi, nato pa je vsaki živali po en kozak z obema rokama iztrgal srce.

Sledilo je povelje za odhod. Jezdeca, ki sta ostala brez konja, sta sedla zadaj za dva tovariša. Kozaki so držali nabite puške pripravljene za streljanje in prežali v meglo, če se morda Kirgizi ne pripravljajo na nov napad. Saj so vedeli iz izkušnje, da se Kirgizi ne odrečejo radi plenu. Moralo jih je biti mnogo, da so se upali le malo milj od Omska izvršiti napad. Morda so zdaj šli po ojačenje.

Razbojniki pa se niso več pokazali. Gotovo so bili prepričani, da je kozaški četi sledila še druga eskorta. Odsotnost volkov je pričala, da je bil na tem ozemlju malo prej izvršen napad.

Zvečer so sani obstale na polovični, od kozakov straženi etapi iz strahu pred nočnim napadom. Zaradi te zamude ni bilo jasno, ali bo mogoče doseči verigo izgnancev v Kolivanu ali Tomsku.

Drugega dne je dospela družba s pospešeno hitrostjo v Kajnsk. Ljudje in živali zaradi utrujenosti niso mogli dalje. Dva dneva nato so dosegli Kolivan, ob reki Obu stoječ kraj.

(Dalje prihodnjik)

Mrtvo mesto, naselbina slepih in drugi čudni kraji

Mesto mrtvih imenujejo mestece Silverville v Skalnatih gorah v Ameriki. Prebivalci so to mestece tako rekoč čez noč zapustili in se niso več vrnili. Ostala so še cela okna in v mnogih hišah najdemo tudi pohištvo. Kljub temu vlada v vsem mestu mrtvaška tišina in v hišah go se naselili sove in netopirji. Vse je zapuščeno in na ceste ne stopi živa duša. Le en sam prebivalec živi v Silvervilleu. Je to Tom Sawyton, star že 90 let.

Zgodovina tega mesta je nenavadna. Leta 1892. so našli v neposredni bližini Silvervillea ležišče srebra in ljudje so z vseh strani sveta začeli prihajati tja. Predvsem so prihajali pustolovci, ki bi radi naglo obogateli. Nastala je nova občina z 8.000 prebivalci. Prebivalci novega mesta so živeli v silnih težkočah, ker je imel kraj zelo malo pitne vode.

Lov za srebrom je trajal le pol leta. Nekaterim se je res posrečilo pridobiti veliko bogastvo, večina pa je ostala siromašna, kakor je prišla. Srebrna žila je bila kmalu povsem izčrpana. Vse nadaljno iskanje je bilo zaman. Kakor je mesto naglo nastalo, tako je začelo tudi naglo izumirati. Najprej so ga zapustili pustolovci, ki so hoteli čez noč obogateti. Ker so bili življenjski pogoji v Silvervilleu zelo težavni, so ljudje novo mesto toliko laže zapuščali. Po nekaj mesecih je ostalo v njem le nekaj sto vztrajnejšev, ki so kljub vsemu verjeli, da so v bližini še ležišča srebra. Najvztrajnejši so zapustili kraj, ko je pitne vode skoro povsem zmanjkalo. Eden izmed iskalcev srebra je namreč z razstreljevanjem skal po nesreči zaprl edini izvirek vode. Življenje v Silvervilleu ni bilo več mogoče. Ostal je le stari nočni paznik. To se je zgodilo že pred 40 leti. Že 40 let živi Tom Sawyton v čudnem mestu sam. Po več ur na dan zbira vodo, da bi ne umrl od žeje, toda mesta noče zapustiti. On je edini, ki še vedno verjame, da bo našel nova ležišča srebra. Hiše so začele počasi razpadati, ceste sta prerasla trava in plevel, v hišah pa se naseljujejo netopirji. Stari čudak, ki živi sam v tem mestu, tako podobnem zakletim krajem, ne spregovori nikdar besedice.

Ali je morda na svetu še čudnejše mesto kakor je zapuščeni Silverville? Da. Sredi nedostopnih gor v Ekvadorju so pred leti odkrili skrito dolino. V tej dolini živi plemo domačinov, ki šteje okrog 150 ljudi. To je okrog 30 družin. Najčudnejše pri tem je, da

so vsi slepi in da se slepota podeduje od roda do roda. Ti ljudje se pa zaradi tega vendar ne čutijo nesrečne, ker nimajo nobenih predstav o drugačnih ljudeh, ki niso slepi. Preživljajo se vsi sami s kmečkim delom. Njive obdelujejo zelo preprosto. Izdelujejo si sami vse orodje in celo obleke.

V Avstraliji blizu mesta Coolgardie je na koncu peščene puščave občina samcev, ki se imenuje Calgoney. Zakaj se prebivalci te vasi nočejo ženiti? Ali so morda takšni sovražniki žensk? Dan za dnevom se odpravljajo možje iz tega naselja v puščavo na lov za zlatom. V občini ni izvora vode, tako da morajo vodo shranjevati v velikih posodah za dalje čase. Pogoji za življenje so v tej vasi tako trdi, da bi jih najbrž nobena ženska ne prenesla. Razen tega bi pa navzočnost žensk zbujala prepire, ki bi se lahko krvavo končali, kajti lovci za zlatom niso nikakor nežni ljudje, temveč zelo razdražljivi.

V kraljevini Hedžasu je mestece Saafed, ki šteje okrog 1.200 prebivalcev. Skoro vsi so oboževalci hašiša, tega groznega opojnega sredstva, v primeri s katerim je morfij prav nedolžno mamilo. Trdijo, da uživanje hašiša nudi rajsko razpoloženje, a odškodnina za to je prehuda. Ljudje, ki uživajo hašiš dalje časa, morda nekoliko let, prej ali slej zblazni. Predstavljajmo si zdaj to čudno mesto: prebivalci sleherno popoldne pijani blodijo po ulicah na pol blazni. Možje, ki štejejo nad 45 let, so še razvaline v telesnem kakor duševnem pogledu. Življenje nekaterih posameznikov, ki so še zdravi, ni v tem kraju posebno prijetno.

Med najčudovitejšimi naselji na svetu so nedvomno tudi nepristopni kraji v sosedstvu Amazonke, kjer živi edino plemo, ki se ni naučilo nikdar izražati svojih misli z besedami. To divje plemo govori samo s kretanjami in nima niti pojma o govorjenem jeziku. Svoje mrtve izpostavljajo na sonce, da opravi svoje. Neki nemški učenjak je privedel s seboj mlado dekle tega plemena, ki se celo po petih letih utrudljivega učenja ni moglo naučiti več kakor pet besed. Te divjake je treba prištevati med ljudi najnižje stopnje. Učenjaki mislijo, da je bilo to plemo v pradavnih časih ločeno od drugih plemen zavoljo neke velike nesreče v naravi in da se od tedaj ni več duševno razvijalo.

Tanki so glavno orožje

Oklopni vozovi ali tanki so se prvič pojavili že v svetovni vojni l. 1916. Iz takratnih bojev so poročali vojni dopisniki o njih, da so bili videti kakor predpotopne pošasti.

V poslednjih dvajsetih letih so se tanki neprestano izpopolnjevali. V poslednjih devetih mescih so dokazala ta oklopna vozila, da je s tanki vojskovanje najuspešnejše in da odločajo o poteku boja.

Med vojskovanjem v Flandriji je nemško vrhovno poveljstvo pognalo v boj osem do deset oklopnih divizij. Vsaka izmed teh divizij je sestajala iz lahkih, srednjih in težkih tankov. Navadno so delovale skupine po 400 tankov. Najprej so spuščali v boj lahke tanke. Ko so ti naleteli na hujši odpor ali ovire, so se umaknili v kak zaklon, kjer so počakali na težke tanke. Ti tanki pa so potem zlo mili odpor ali oviro.

Nemška oklopna vozila so brez večjih težkoč pogazila skoro vse zavezniške protitankovske zapreke. To pa zavezniškega poveljstva ni presenetilo, saj so se zavezniške čete med vajami lanskega leta prepričale, da so tudi njihovi tanki brez večjih težkoč kos protitankovskim zaprekam. Te zapreke so včasih navadni jarki, a tanki imajo s seboj

deske, ki jih polagajo čez jarke in se prepelejo čeznje. Nemci so izvrstno pripravili svoje tankovske pohode: tankovske edinice imajo spremstvo pionirskih skupin, ki pripravljajo pot tankom in uničujejo zapreke.

Prirodne ovire, kakor so reke in prekopi, so za tanke hujše težkoče, ker so navadno širše in daljše kakor nalašč narejene ovire. Zato so nemški tanki predvsem hoteli do mostov, da so jih dosegli prej, preden jih je mogel sovražnik porušiti. V primerih, da so prišli prekasno, so vozili po bregu reke, dokler niso dospeli do kakega mostu ali dokler niso pionirske skupine postavile nov most čez reko ali prekop.

Ves čas nemške ofenzive v Belgiji in severni Francoski so nemški tanki stremili za tem, da porušijo zavezniške železniške proge, da uničijo brzojavne zveze in da chromijo delovanje nasprotnika tako, da je bil nastop nemške pehote znatno olajšan. Tako pehota ni naletela pred seboj na urejen odpor, ampak le na posamezne edinice, ki med seboj niso bile več v stalnem stiku. Iz tega je videti, da se morajo nemške čete zahvaliti za svoje uspehe predvsem tankom, ki so jih močno podpirala letala.

× Nemška križarka »Scharnhorst« ponovno poškodovana. Angleški listi spet pišejo, da so angleške podmornice in letala že drugič hudo poškodovali največjo nemško bojno ladjo 26.000 tonsko križarko »Scharnhorst«, ki je hotela v spremstvu s 58 letali odpluti iz Trondhjema na Norveškem na popravilo v Nemčijo. Zadeta je bila od torpeda in treh bomb.

× Za ustanovitev nove Poljske pod nemškim pokroviteljstvom se pogaja Nemčija z nekimi poljskimi politikami, kakor poročajo iz Bukarešte. Naloga te države bi bila, da bi ločila Nemčijo od Rusije, češ da soseščina dveh tako velikih držav ne more biti blagodejna.

× Beg Habsburžanov v Španijo. Po nemških vesteh sta se po begu iz Francije pripeljala v Madrid bivša avstrijska cesarica Zita in Oton Habsburški. Iz Španije sta se napotila menda na Portugalsko.

× Italijansko cesarstvo v številkah. Italija sama meri 310.190 kv. kilometrov in ima okoli 43 milijonov ljudi. V Evropi imajo Italijani še Albanijo in Dodekanez (otočje v Egejskem morju). Afriška posest meri 3 milijone 481.950 kv. kilometrov in šteje 8 milijonov 447.500 ljudi. Sem spadajo: Abesinija (okrog enega milijona kv. kilometrov in 5 milijonov 300.000 prebivalcev), Eritreja (221 tisoč kv. kilometrov in en milijon prebivalcev), Somalija (702.000 kv. kilometrov in 1 milijon 300.000 prebivalcev), in Libija (1 milijon, 773.952 kv. kilometrov in 839.500 prebivalcev).

× Hiše bodo v bodočnosti drugačne, kakor so zdaj. Hiše bodočnosti se bodo znatno razlikovale od zdajšnjih, po zunanosti sicer ne mnogo, pač pa po ureditvi prostorov. Znanost je iznašla že dolgo vrsto novega gradiva, ki se čedalje bolj uveljavlja v gradnji. To gradivo izpodriva drag les. Profesor Stegemann je na zborovanju gradbenih strokovnjakov v Magdeburgu (Nemčija) povedal precej zanimivega o izkušnjah z novimi gradivi. Tako smemo pričakovati, da bodo lesene stropne in hišne kmalu izpodrinile druge vrste gradiva in da v hišah tudi ne bo več lesenih tal. V hišah bodočnosti tudi ne bo peči in toplotnih naprav, kakršne poznamo zdaj. Prostore bodo gredli s talnimi toplotnimi napeljavami. Izkazalo se je, da je najboljša ogrevati prostore po ceveh, ki so položene v tleh, ker je tako prostor enakomerno ogret.

× Kadar je omogočen vid človeku, slepmu od rojstva. Zdravnikom se je posrečilo že marsikateremu slepcu, ki je bil od rojstva slep, omogočiti vid. Pri slepcih, ki so bili slepi od rojstva in so pozneje spregledali, so ugotovili mnogo zanimivega. Neki človek, ki je bil slep od rojstva, je posegel po jabolku, ko je spregledal. Toda to jabolko je bilo samo naslikano na papirju, ki je ležal na mizi. Slepci tudi nimajo predstave o daljavah. Ne vedo, kakšna daljava je kilometer ali 100 m. Človek, ki po operaciji spregleda, sega po predmetih, ki so oddaljeni od njega tudi po več sto metrov. Dalje slepci ne vedo, kaj je senca, in še mnogo drugih reči ne razumevajo.

× Najhitrejša riba je sablača. Postrv preplava okoli 36 kilometrov na uro, a ni najhitrejša med ribami. Po najnovejših dognanjih je najhitrejša sablača, ki mora biti hitra že zavoljo tega, ker se preživlja na ta način, da se zaganja kakor blisk v trope drugih rib in jih s svojo »sablo« ubija. Kako hitro se to dogaja, je razvidno iz poročila nekega znanstvenika. Ta je opazoval sablačo, ki je napadla leseno ladjo. S svojo »sablo« je prebila najprej bakreno prevleko ladijskega trupa, potem palec debelo podlogo in nazadnje tri palce debelo desko iz trdega lesa. Potem sta prišla na vrsto 12 palcev debelo hrastovo tramovje, poltretji palec debela hrastova stena in naposled se je konica zasadila v posodo z oljem, kjer se je odlomila. Če pogledamo tvarino, iz katere sestoji sablača, spoznamo, da bi jo z nobeno silo ne mogli spraviti skozi skoro dve pedi debel les in še bakreno kožo, temveč samo z brzino. Znanstvenik je tudi to izračunal in je ugotovil, da je morala riba treščiti v ladijski trup s hitrostjo 80 km na uro.

Nasveti za živinorejce

Molzi vselej takrat, ko krava ne žre, ker dobiš tako dosti več mleka. Molzi tako, da stiskaš seske od zgoraj navzdol in prizanesljivo, da žival ne trpi. Vime naj bo zmerom čisto. Pred molžo ga umij z mlačno vodo. Molzi s čistimi rokami, ker umazane roke pri nespretnem ravnanju lahko povzročijo vnetje vimena, kar je za žival nevarno.

Če krave puščajo mleko, je to znamenje, da so mišice vimena preslabe. Zato moraš seske krepkeje stiskati, da postanejo odpornejši.

Kravi, ki sama sesa svoje mleko, natakni nagobčnik ali pa jarem, ki jo ovira, da ne more priti z glavo do vimena.

Krava jako nerada pusti tuje tele k sesanju. Zato namaži kravo in tuje tele z istim krovjakom, da se tele navzame krovjega duha. V nekaj dneh bo krava pustila teletu sesati.

Mala teleta naj ne jedo iz previsokih jaslí. Čim globlje so jaslí, tem lepše bo rasla žival.

Hudobnega bika strahuješ najhitreje z vilami. Vbodi do enega centimetra pod kožo mu ne škodujejo, zato pa ga odvadijo napanjanja ljudi.

Sesanje je za teleta bolj zdravo kakor napanjanje. S sesanjem se kravi vime utrdi, teletu pa se bolj razvijejo mišice v gobcu.

Najbolje krmiš tele z jajci. Po petih jajcih na dan se tele vsak dan zredi za pol-drugi kilogram.

Če se daje teletom posneto mleko, ki ima prav malo masti, mu je priporočljivo dodajati nekaj kapljic ribjega olja (na dva litra posnetega mleka veliko žlico).

Če žre živina preveč sirovega krompirja, se pojavijo na koži izpuščaji, ki pa takoj izginejo, ko dobi drugo hrano.

Krave dajejo več mleka, če jih napajaš s svežo studenčnico.

Okna v hlevih, ki so postala motna in neprozorna, očisti z mešanico enega dela solne kisline in 10 delov vode. Pazi, da ne pride solna kislina v dotiko z obleko, ker jo razje.

Pri lahkem napanjanju, ki je v zvezi s slabo prebavo, dostikrat pomaga, če postaviš kravi prednje noge za kakih 40 do 50 cm višje kakor zadnje.

Bradavice pri živini odstraniš s tem, da jih prevežeš in odrežeš s sedlarsko svilo. Ko odpadejo, namaži prizadeta mesta s karbolovo mažo. Manjše bradavice odreži z britvijo in namaži s peklenskimi kamnom.

Drisko pri teletu ozdraviš, če mu daš vsak dan četrto litra razkuhanega riža. V prav hudih primerih dodaj še noževo konico salicila ali pa 15 kapljic opijeve tinkture.

Uši pri živini prežene mazanje z ribjim oljem.

Ženski vestnik

Vsaka zdrava ženska je lahko mikavna

Niso najprijetnejše in najbolj priljubljene tiste lepe lutke, ki nimajo na svoji lepoti nobene napake. Take ženske so rade samovoljne, neumne in trmaste, česar se občudovalci lepote hitro naveličajo. Vsaka zdrava ženska, čeprav ni izrazita lepotica, je lahko ljubka, samo če sama hoče. Prvi pogoj je, da ostane tudi v starejših letih sveža. To pa doseže, če se nikdar ne jezi in nikdar ne sitnari, ker ji vse to jemlje mikavnost. Paziti mora na čistost in ne sme umazana in razkušana laziti okoli. Malo lepotičenja tudi nikdar ne škoduje. Tolčenje obraza zelo poveži izraz. To storiš tako, da si obraz dobro umiješ, potem si ga malo namažeš s sredniemastno kremo in s ponkami prstov pretolčeš obraz od spodaj navzgor. Udarci morajo biti kratki in močni. Redno čiščenje zob je tudi nujno potrebno. Prav tako se večkrat umij z mlačno vodo no vsem telesu in se trdo obriši s primerno brisačo.

Kako pomagaš pri krvavitvah

Krvavi kašelj je lahko samo navidezno nevarna zadeva, vendar pa je treba v vsakem primeru takoj poklicati zdravnika. Pogosto nastane krvavitev v zadnjem delu nosa ali v dlesnih in potem seveda ni tako nevarna kakor pravi krvavi kašelj, ki ga označuje svetlordeča barva krvi in ki izvira skoraj zmerom od tega, ker je v pljučih počila kakšna žila. V takšnem primeru je treba takoj poklicati zdravnika, bolnik pa mora nemudno v posteljo, kjer naj leži na pol sede in z visečimi nogami. Tako se prepreči prekomeren naval krvi v pljuča in krvavitev se zmanjša.

Bolnika ne smemo ogovarjati. To se pravi, preprečiti mu moramo vsako govorjenje. Na prsi mu položimo vrečico z ledom ali pa mrzel obkladek. Če kaže, da bo omedlel, mu lahko damo malo vode, ki smo ji primešali kuhinjske soli.

Najboljše, kar moreš storiti za bolnika, dokler ne prispe zdravnika, je to, da poskrbiš za popoln mir okrog bolnika, kajti najmanjše razburjenje lahko poveča krvavitev ali pa jo obnovi.

Za kuhinjo

Piščančja obara. Mladega piščanca zreži na kose. Osoli in duši ga na maslu in juhi. Potem ga daj v svetlorjavo prežganje in zalij z juho. Dodaj peresce s soljo premečkanega majarona in kuhanega ali dušenega presnega graha. K obari skuhaj ajdove žgance.

Testo za rezance napraviš pravilno tako: Presej pol kilograma moke, napravi sredi kupa moke luknjo ter zlij vanjo dve do tri jajca in žličko soli. Jajca in sol mešaj z vilicami tako, da se bo počasi primešavala moka. Ko je že malo gosto, tlači testo tako dolgo, da se več ne prime. Testo razdeli zdaj na tri ali štiri dele, napravi okrogle hlebčke, jih pokrij, da se ne posuše, in pusti testo kakšne pol ure počivati. Potem testo razvaljaj in razreži.

Praktični nasveti

Luknjo v tanko steklo napraviš tako, da tisti del stekla, kjer hočeš napraviti luknjo, obdaš z vencem vlažne gline. V sredi puščiš toliko prostega, kolikor veliko luknjo hočeš imeti. Nato v ta prosti prostor, namenjen za luknjo, vliješ raztopljen svinec. Takoj se ti bo napravila luknja, ker bo padel svinec s stolpljenim steklom vred na tla.

Zeleni volk se raztopi v močnem kislu. — **Zarjavele likalnice** drgni s kisom in peskom. — **Da se preproge na stopnicah** dalje časa drže, jih podloži na robovih s časopisnim papirjem. — **Stene iz cimenta** smeš prevleči z oljnato barvo šele po dveh letih, ker se cement izredno počasi suši. — **Madeže od črnila na tleh** odstraniš, če jih umivaš z vročo vodo in salmijakovcem. — **Od orehovega listja** rjave prste umiješ samo z limonovim sokom.

RADIO

Liubljana

Nedelja, 30. junija: 8: Jutrní pozdrav. — 8.15: Magistrov trio. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Verski govor (prof. Filip Terčelj). — 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 10.30: Šopek slovenskih pesmic (plošče). — 11: Koncert francoske glasbe (sodelovala bosta prof. Škerjanc-klavir in radijski orkester). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Zbor učencev orglarske šole. — 14: Oddih pri Waldteufelu (plošče). — 17: Kmetijska ura: Stelja in gozd (inž. Mirko Šušteršič). — 17.30: Koncert lahke glasbe (sodelovali bodo mladinski zbor s Trate, 14letni Edo Prestor —harmanika in Poljanski fantje — šramel). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Koncert opernih

napevov (Ivanka Ribičeva, Svetožar Banovec in radijski orkester). — 21.30: Veseli drobci (plošče). — 22: Napovedi, poročila. 22.15: Citraški dueti (Vilko Skok, Ivan Kosi).

Ponedeljek, 1. julija: 7: Jutrní pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Razigrani zvoki (plošče). — 12.30: Poročila, objave. 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. 20.10: Mesečni slovestveni pregled (prof. Franc Vodnik). — 20.30: »Od zore do mraka« — Domač glasbeni spored. Sodelovala bosta radijski komorni zbor in radijski orkester; dirigent Šijanec. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15:

Torek, 2. julija: 7: Jutrní pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Po daljnih deželah (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Deset minut zabave. — 20.10: Alkoholizem in vzgoja (dr. Stanko Gogala). — 20.30: Šramel »Štirje fantje«. — 21.15: Vesel spored radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Samospevi Mire Bašičeve (pri klavirju prof. Marjan Lipovšek).

Sreda, 3. julija: 7: Jutrní pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Bolgari pojo in igrajo (plošče). — 12.30: Poročila, objave. 13: Napovedi. — 13.02: Radijski šramel. — 14: Poročila. 18.30: Mladinska ura: Slovenski literarni zemljevid VI: Koroška (prof. France Vodnik). — 18.50: Haydn: Škrjančkov kvartet (plošče). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20.10: O pravicah vpoklicanih v vojaško službo (sodnik Jože Tomc). — 20.30: Pevski koncert: F. Lupaš, pri klavirju profesor Marjan Lipovšek. — 21.15: Godalni kvartet s kitaro (Ornikova, Burger, Ivančič, Šedlbauer, Prek). — 22: Napovedi, poročila. 22.15: Operetni napevi (plošče).

Četrtek, 4. julija: 7: Jutrní pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Godbe na pihala (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Deset minut zabave. — 20.10: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Operni spevi in dvospevi s spremljevanjem klavirja (sopran Nuša Kristanova, tenor Belizar Sancin, klavir prof. Marjan Lipovšek). — 21.15: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

Petek, 5. julija: 7: Jutrní pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Naša pesem (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Radijski orkester. — 14: Poročila. — 14.10: Turistični tedenski pregled. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Planiško cvetje v vrtu (Marjan Juvan) — 20.10: 80 let Mohorjeve družbe (prof. dr. Ivan Grafenauer). — 20.30: Koncert operne glasbe. (Mila Kogejeva, Ivan Francl in radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za krajši čas (plošče).

Sobota, 6. julija: 7: Jutrní pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Venček plošč. 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Venček plošč. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura: Čarobne goslice (članice narodnega gledališča). — 17.30: Koračnice (plošče) 17.50: Pregled snoreda. — 18: Radijski orkester. — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura. — 19.40: Objave. — 20: Poročilo o zunanji politiki (Franc Terseglav). — 20.30: Veseli in žalostni iz življenja Jake Smoljaka: Nazaj k naravi! Spisal Jože Vembergar. Izvajali bodo člani radijske igrarske družine. Vodil bo inž. Ivan Pengov. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Radijski orkester.

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljén: **Zgodbe brez groze**
 Klabund: **Pjotr-Rasputin**
 Ravljén: **Črna vojna**
 Thompson: **Sivko**
 Majerjeva: **Rudarska balada**

Broštrana knjiga: din 10.—
 Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
 KNAFLJEVA ULICA 5

V JEČI

Prvi kaznjeneč: »Koliko časa boš sedel?«
 Drugi: »Dva tedna.«
 Prvi: »Kaj pa si storil?«
 Drugi: »Ženo sem ubil.«
 Prvi: »Pa boš sedel samo dva tedna?«
 Drugi: »Samo toliko. Potem me pa bodo obesili...«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglašev s šiframi ostanejo strogo tajni

SLUŽBO TRGOVSKEGA SLUGE

dobi mlad fant z dežele, ki je dovršil šolo z dobrim uspehom in ima veselje do dela v trgovini. Pogoj: zdrav, pošten, abstinent. Ponudbe s sliko in spričevalom na ogl. oddelek lista pod »Stalno«.

MLADO, LEPO IN POŠTENO DEKLE,

lepega vedenja, ki misli resno in ki želi biti srečno, želi spoznati čeden preprost gospod mlajših let, uveden kot industrijec z lepimi dohodki. Ne gre za bogastvo, temveč le za lepoto. Dekle je lahko čisto preprosto in ubožno. Pisma s slikami je poslati na ogl. oddelek »Domovine«, Ljubljana, pod »Izredna sreča«.

KUPIMO MAJHNO KOMFORTNO VILO.

Ponudbe na oglasni oddelek »Domovine« pod »Vilac«.

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetločimi številčkami in kazalec. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštnine prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Švic.

$$1 + 1 + 1 + 1 = 2.$$

To ni ne računski pomota in tudi ne tiskarski škrat, temveč pamtilo za naprednega kmeta: En gram FITODINA razredčiš v enem litru mlačne vode. V tej raztopini namakaš en kilogram žita eno uro. Seme posušiš v senci in ga vseješ še isti dan. Gram FITODINA stane dva dinarja FITODIN »C« zagotovi varen in obilen pridelek ajde. FITODIN pošilja le v originalnih steklenicah po najmanj 10 gramov: Laboratorij za FITODIN, Ljubljana, poštni predal 139. Naročajte pravočasno, da boste na jesen veseli obilnega pridelka.

Vsem ljubiteljem petja in naših lepih narodnih pesmi priporočamo našo novo

žepno pesmarico slovenskih narodnih pesmi

katero dobite za malenkosten znesek
 16 din vezano v platno in
 24 din vezano v usnje z zlato obrezo.
 Po pošti 1.50 din več.

ZALOŽBA HRAM
 Ljubljana, Florjanska 14.

NOV REDILNI PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašiče. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 18 din, 3 zav. po pošti 30 din, 4 zav. po pošti 36 din. Mnogo zahvalnih pisem. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul.

MOŠTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z najhujšimi stroški pripravi izborni, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 40.—, 2 steklenici po pošti din 65.—, 3 steklenice po pošti din 85.—.

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo silko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

Ali ste se rodili v letih od 1859. do 1935.

Citanci »Domovine«, rojeni od leta 1859. do 1935. se naprošajo, da navedejo podpisnemu svoja imena in natančne rojstne podatke. F. T. KARMAH, grafolog, čigar znanstvena raziskavanja so splošno priznana in se obsežno komentirajo v vseh listih, se je odločil, da bralcem »Domovine« ustrezne s senzacionalnimi napovedbami, na podlagi katerih morejo generacije, rojene med leti 1859. in 1935. popraviti svoje življenjske položaje in doseči srečo v vsakem pogledu. Ta objava je zelo važna, ker nudi bralcem edinstveno priložnost, da izpopolnijo svojo življenjsko srečo. Nepogrešna jasnovidnost grafologije vam bo pojasnila:

1. vaš značaj, njegove pomanjkljivosti in kakovosti,
 2. vaše poglede v ljubezni,
 3. vaša pričakovanja v spekulacijah, trgovini,
 4. vaša pričakovanja glede na nasledstvo,
 5. dolgot vašega življenja,
 6. vaše prijatelje, vaše pokrovitelje,
 7. vaše neprijatelje, krivične obtožbe,
 8. potovanja, spremembe bivališča,
 9. družinske neprilike,
 10. vse, kar želite vedeti o loterijskih uspehih.
- Stavite mu nekoliko važnejših vprašanj, ki vas najbolj zanimajo, in dajte mu natančne rojstne podatke. Vse gori navedeno boste dobili CISTO BREZPLAČNO, ako kupite od pisca njegovo knjigo »NAŠE ŽIVLJENJE IN OKULTNE SKRIVNOSTI«. Cena knjige je samo 30.— din. Denar se pošlje vnaprej na čekovni račun št. 17.455 na stalni naslov: F. T. Karmah, Zalec.

ŽIVČNO OSLABELIM. Znanstveno je ugotovljeno, da »Ka-le-fluid« urejuje sekretorno delovanje vseh žlez, krepi organizem in vrvnotežuje živčevje tako, da človek ponovno postane krepak in sposoben za delo. — Brezplačno podrobna literatura, zahtevajte na naslov: Beograd, Masarykova 9, Miloš Marković. — »Ka-le-fluide« se prodaja v lekarnah. — S. br. 10537-33.

Bolni na pljučih!

Tisoči že ozdravljeni!

Zahtevajte takoj knjigo o moji novi umetnosti prehranjevanja, ki je že marsikoga rešila. Ona more poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po poapnjenju sčasoma bolezen preneha.

Resni možje zdravniške vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Čim prej začnete z mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

Popolnoma zastoj in prosto poštnine dobite mojo knjigo, iz katere boste črpali mnogo koristnega.

Pišite takoj! Zadostuje tudi dopisnica na spodnji naslov: Zbiralnica za pošto:

Pannonia-Apotheke

Budapest 72

Postfach 83, Abt. Z. 491